

voorbereidend onderzoek
gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan

afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur

regio Noorderkempen
landbouw-, natuur- en bosgebieden
“Kempische Kleiputten”

analyse bestaande ruimtelijke structuur

november 2013

Vlaamse overheid

1 Inhoudsopgave

1	Inhoudsopgave.....	2
2	Doelstelling, reikwijdte en detailleringsgraad van het plan	3
3	Planningscontext.....	4
3.1	Relatie met het Ruimtelijk Structuurplan.....	4
3.2	Relatie met andere beleidsbeslissingen.....	10
3.3	Relatie met gemeentelijke en provinciale ruimtelijke structuurplannen.....	14
4	Analyse bestaande ruimtelijke structuur van het plangebied.....	21
4.1	Situering van het plangebied	21
4.2	Verantwoording van de plangebiedcontour	22
4.3	Analyse deelstructuren.....	26
4.4	Bestaande juridische toestand.....	48

2 Doelstelling, reikwijdte en detailleringsgraad van het plan

De doelstelling van het op te maken gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan is uitvoering geven aan de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) inzake de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur zoals nader uitgewerkt in de ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos in de regio Noorderkempen voor het gebied Kempische Kleiputten in de gemeenten (van west naar oost) Brecht, Rijkevorsel, Merksplas, Beerse en Turnhout.

Het ruimtelijk uitvoeringsplan zal een differentiatie doorvoeren ten aanzien van de ontginningsgebieden voor Kempische klei, de voormalige ontginningsputten, de stortgebieden en de relevante tussenliggende landbouw- en natuurgebieden en eventuele andere bestemmingen.

Het plan zal de daarvoor noodzakelijk bestemmingen en stedenbouwkundige voorschriften vastleggen op perceelsniveau.

3 Planningscontext

3.1 Relatie met het Ruimtelijk Structuurplan

3.1.1 De bindende bepalingen¹

Het Vlaams Gewest bakt de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur als volgt af in gewestplannen of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen:

- 125.000 ha grote eenheden natuur of grote eenheden natuur in ontwikkeling (in overdruk) Daarvoor is een toename van 38.000 ha natuur- en reservaatgebied (t.o.v. 1994) tot een totaal van 150.000 ha natuur- en reservaatgebied nodig.
- 750.000 ha agrarisch gebied, ruimtelijk bestemd voor de beroepslandbouw.
- 10.000 ha bijkomend bosgebied of bosuitbreidingsgebied, tot een totaal van 53.000 ha bosgebied.
- 80.000 ha natuurverwevingsgebied (in overdruk) op niet groene bestemmingen.

3.1.2 Het richtinggevend gedeelte

Ruimtelijke visie op de ontwikkeling van Vlaanderen: “Vlaanderen open en stedelijk”

Met de metafoor ‘Vlaanderen, open en stedelijk’ wil het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) een trendbreuk realiseren met betrekking tot de ruimtelijke ontwikkeling. Deze trendbreuk beoogt de versterking van het buitengebied en het tegengaan van de versnippering door een optimaler gebruik en beheer van de stedelijke structuur.

Daarom wordt de ruimtelijk structurerende werking van het fysisch systeem als principe vooropgesteld. Het fysisch systeem is ruimtelijk structurerend voor de natuurlijke structuur (inclusief de bosstructuur), de agrarische structuur, de nederzettingsstructuur en het landschap. Ruimtelijk structurerend betekent dat de huidige, intrinsieke kenmerken van het bestaand fysisch systeem het richtinggevend kader zijn voor de ruimtelijke ontwikkeling van de structuurbepalende functies natuur, bos, landbouw en wonen en werken op het niveau van het buitengebied.

In Vlaanderen wordt de ruimtelijke structuur van het buitengebied vandaag bepaald door het samenhangend geheel (netwerk) van rivier- en beekvalleien, grote en aaneengesloten natuur- en boscomplexen, belangrijke landbouwgebieden, de nederzettingsstructuur, het landschap en de infrastructuur...

Inbedden van landbouw, natuur en bos in goed gestructureerde gehelen

Elk van de drie voor het buitengebied structuurbepalende functies – landbouw, natuur en bos – kan slechts op een duurzame wijze functioneren indien de gebieden die aan deze functie worden toegewezen, ingebed zijn in een goed gestructureerd geheel. Daarom wordt het buitengebiedbeleid gedifferentieerd naar een beleid voor de natuurlijke structuur, de agrarische structuur en de nederzettingsstructuur. De natuurlijke en de agrarische structuur kunnen elkaar in bepaalde gebieden (natuurverwevingsgebieden) overlappen.

Het afbakenen van de gebieden van de natuurlijke en de agrarische structuur in ruimtelijke uitvoeringsplannen moet daarom gelijktijdig en op gelijkwaardige basis gebeuren. De natuurlijke structuur kan in bepaalde gebieden ook overlappen met andere functies (recreatie, overige functies...).

¹ Besluit van de Vlaamse Regering van 23 september 1997 houdende de definitieve vaststelling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij het decreet van 17 december 1997 wat de bindende bepalingen betreft, en de besluiten van de Vlaamse Regering van 12 december 2003 en 17 december 2010 houdende de definitieve vaststelling van een herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij de decreten van 19 maart 2004 respectievelijk 25 februari 2011 wat de bindende bepalingen betreft.

3.1.3 Het planningsproces voor de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur

Van 2004 tot 2009 werkte de Vlaamse overheid in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen een ruimtelijke visie uit op landbouw, natuur en bos, voor dertien buitengebiedregio's. De visie geeft op hoofdlijnen aan welke gebieden behouden blijven voor landbouw en waar er ruimte kan zijn voor natuurontwikkeling of bosuitbreiding. Ze vormt de basis voor de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen, die de bestemmingen op perceelsniveau vastleggen.

Voor elk van de dertien regio's heeft de Vlaamse Regering de visievormingsprocessen afgerond met een beslissing over het actieprogramma voor de op te maken ruimtelijke uitvoeringsplannen. Voor de landbouwgebieden waar de bestemming van het gewestplan zeker behouden kan blijven, besliste de regering om de bestaande agrarische bestemmingen te herbevestigen. Op die manier is midden 2009 ca. 538.000 hectare agrarisch gebied vastgelegd. De resultaten van deze overlegprocessen zijn consulteerbaar op www.vlaanderen.be/agnas.

Op 7 mei 2010 besliste de Vlaamse Regering over de verdere voortgang van het afbakeningsproces. Er is een coördinatieplatform opgericht met o.m. vertegenwoordigers van de verschillende beleidsvelden en de natuur- en landbouworganisaties. Dit platform volgt de uitvoering van de afbakening op. Het bekijkt voor welke gebieden gestart kan worden met de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen en bewaakt de gelijktijdige voortgang van de realisatie van de doelen voor landbouw, natuur én bos. De Vlaamse overheid stelde een administratieoverschrijdend team samen dat deze plannen voorbereidt en het vooroverleg met de betrokken lokale besturen en middenveldorganisaties organiseert.

Het coördinatieplatform bepaalt jaarlijks in een 'gebiedsgericht programma' voor welke concrete gebieden er een planningsproces opstart.

3.1.4 Het afbakeningsproces in de regio Noorderkempen

Voor de buitengebiedregio Noorderkempen werd het afbakeningsproces voor de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur opgestart begin 2006.

In een verkenningsfase werd via een consultatie van de betrokken gemeenten, provincies en voornaamste belangengroepen gepeild naar inzichten op de gewenste natuurlijke en agrarische structuur. Samen met de inzichten vanuit de Vlaamse administratie en binnen het kader van de richtinggevende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) werd op basis hiervan een eerste aanzet tot gewenste ruimtelijke structuur uitgewerkt in een verkenningnota. Deze verkenningnota werd voor formeel advies voorgelegd aan de betrokken gemeenten, provincies en belangengroepen. In 2008 werd een reeks overlegsessies georganiseerd waarbij de actoren hun adviezen konden toelichten en gepeild werd naar de marges waarbinnen concepten bijgestuurd zouden kunnen worden. Na deze overlegronde werd een eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en een uitvoeringsprogramma opgemaakt en voor advies voorgelegd aan de betrokken actoren. De Vlaamse Regering nam op 12 december 2008 akte van het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en uitvoeringsprogramma én de adviezen van de gemeenten, provincies en belangengroepen hierover.

Op 12 december 2008 keurde de Vlaamse Regering de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen voor ca. 31.300 ha agrarisch gebied in de regio Noorderkempen goed, volgens de werkwijze vastgelegd in de beslissing van 3 juni 2005. Daarnaast werd op basis van een inventarisatie en verwerking van alle adviezen die uitgebracht werden door de actoren over het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en uitvoeringsprogramma een operationeel uitvoeringsprogramma opgesteld waarin de Vlaamse Regering de beleidsmatige prioriteiten voor het opstarten van de uitvoeringsacties bepaalde.

Krachtlijnen van de ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos voor het plangebied zijn vastgelegd in volgende concepten:

- Ruimtelijk-functioneel samenhangende gebieden vrijwaren voor de land- en tuinbouw met grondgebonden landbouw als drager van de open ruimte (10.4, 10.9, 10.10): De - mede dankzij diverse ruilverkavelingen - goed gestructureerde agrarische gebieden worden

maximaal gevrijwaard voor de beroepslandbouw. In deze landbouwgebieden vormt een sterke grondgebonden landbouw een garantie voor het open houden van het agrarisch cultuurlandschap. Het ruimtelijk beleid is gericht op het garanderen van ontwikkelingsmogelijkheden en rechtszekerheid voor de grondgebonden landbouw, waarbij het open landschap behouden en versterkt wordt.

- Behoud en versterking van zeer waardevolle natuurcomplexen (15.3, 15.9, 15.10, 15.11, 15.12, 15.13): De structuurbepalende natuurcomplexen van bossen, heide, vennen en plassen, eigen aan de verlaten kleiontginningsputten langsheen het kanaal, moeten in samenhang met de cultuurhistorische en landschappelijke context behouden en versterkt worden. Voor deze complexen wordt gestreefd naar herstel van de natuurlijke waterhuishouding, de ontwikkeling van waardevolle gradiënten en graduele overgangen tussen verschillende vegetatietypen (bos, heide, vennen, plassen, moerasvegetaties, broekbossen, ...). Voor de waterpartijen langs het kanaal Dessel – Schoten streeft men naar de ontwikkeling van meer natuurlijke oevers en ondiepe plas-draszones met maximale ontwikkelingsmogelijkheden voor watergebonden (avi)fauna en flora. Enkele plassen hebben eveneens potenties voor de verweving van functies (natuur, recreatie). In goed gestructureerde landbouwgebieden vormt de grondgebonden landbouw een garantie voor het open houden van het agrarisch cultuurlandschap. De aaneengesloten gebieden van de landbouw worden behouden door het aanduiden van bouwvrij agrarisch gebied.
- Behoud en versterking van samenhangende boscomplexen (en van parkstructuren) (16.9, 16.19, 16.21): Zowel de grote boscomplexen als de kleinere waardevolle boskernen en parken moeten in samenhang met hun cultuurhistorische en landschappelijke context behouden en waar mogelijk versterkt worden. De structuurbepalende bossen en boscomplexen worden gedifferentieerd als natuurverwevingsgebieden. Gebiedsgericht en in afweging met andere bosfuncties kunnen accenten worden gelegd op bepaalde functies (natuur, landschap, cultuurhistorie, bosbouw, recreatie,...). Bosuitbreidingsdoelstellingen worden gerealiseerd door de bestaande of historische complexen te versterken of te herstellen zonder de samenhang van aaneengesloten en structuurbepalende landbouwgebieden aan te tasten en rekening houdend met de landschapsecologische en cultuurhistorische context. Kleine bossen in het agrarisch gebied worden behouden als stapsteenbossen tussen belangrijke natuurcomplexen. Ze kunnen ingeschakeld worden in de realisatie van droge natuurverbindingen doorheen de regio (bv. noord-zuid verbinding tussen Wortel en Vlimmeren).
- Behoud en versterking van (complexen van) ecologische en landschappelijke waarden verweven (grondgebonden) landbouw (18.7, 18.9, 36.1 (Steenovens-Bosduif in GRS Leemseinde etc)²): Binnen het landbouwlandschap van Open Kempen en ten noorden van het stedelijk gebied Turnhout liggen een aantal landschapsecologische en cultuurhistorisch waardevolle landschappen met een vlaksgewijze afwisseling van landbouwgronden, ecologisch waardevolle graslanden, beboste percelen, houtkanten en andere landschapselementen. Deze mozaïek van grondgebonden landbouw met kleine bos-, natuur- en landschapselementen en de ruimtelijke samenhang met de beekvalleien wordt behouden en versterkt. Delen van deze mozaïeklandschappen kunnen een hoofdfunctie natuur, bos of landbouw zijn. Het beleid is gericht op het behoud van de grondgebonden landbouwfunctie, maar vrijwaart voldoende ruimte voor het behoud, de ecologische opwaardering en het landschappelijke herstel van de aanwezige bos-, natuur- en landschapselementen. Het gebied ten westen van Merksplaskolonie (Vrijkens Heide – Heiblokken) is conform de ruilverkaveling een landbouwgebied waar de bestaande bossen behouden blijven. In gebied 36.1 wordt een verweving gerealiseerd door middel van KLE's en bosfragmenten. Via stimulerende maatregelen wordt in landbouwgebieden met natuurverweving het beheer van deze kleine elementen bevorderd en wordt de landbouw zoveel mogelijk afgestemd op de aanwezige waarden. In de overstromingsgevoelige gebieden worden de landbouwfunctie en de waterbeheerfunctie zoveel mogelijk op elkaar afgestemd. Vanuit het ruimtelijk beleid worden deze gebieden gevrijwaard van verdere bebouwing, zodanig dat de waterbergingsfunctie bewaard blijft en waar nodig hersteld kan worden.

² Dit concept heeft betrekking op het gebied noordelijk van het deelplan Oost (noordelijk van de N124 Turnhout-Merksplas). Het deeltje van het plangebied tussen N124 en Kanaal (grens RSG Turnhout) is niet opgenomen in de GRS Noorderkempen noch in die van Neteland.

- Ontwikkeling van landschappelijk en ecologisch waardevolle lineaire elementen (23.4, 23.5): In de Noorderkempen vormen o.a. de kolonies en de natuur- en boscomplexen langs het kanaal (Abtsheide-Kievit-Ekstergoor) een aaneenschakeling van waardevolle complexen verweven in het agrarisch gebied. Het ruimtelijk beleid is gericht op het behoud van de hoofdfunctie (landbouw, natuur, transport, recreatie, industrie, ...) waarin deze elementen gelegen zijn, maar vrijwaart voldoende ruimte voor het realiseren van een landschappelijke en ecologische basiskwaliteit die de verbindende functie mee ondersteunt. Het uitwerken van de natuurverbindingen is een provinciale planningstaak.
- Vrijwaren en versterken van waardevolle landschappen en erfgoedwaarden (24.10): Het ruimtelijk beleid ondersteunt het behoud en herstel van waardevolle elementen zoals de geometrische ontginningsstructuren in grootschalige landbouwlandschappen, planmatig ontgonnen bossen en heiden, dreven, houtkanten, bomenrijen, vennen, kasteeldomeinen en enkele historische hoeves.
- Ruimtelijk begrensde stedelijke gebieden (25.2): De afbakening van het Regionaalstedelijk gebied Turnhout is een Vlaamse planningstaak die intussen voltooid is en de oostelijke begrenzing vormt van het plangebied.

Het **operationeel uitvoeringsprogramma** (OUP) formuleert voor het plangebied volgende acties:

- Actiegebied 41 (kaart 2c): Omgeving Blak – Abtsheide – Oosteneinde (delen van deelplan Centraal-Noord en deelplan Oost):
 - Opmaak van een gewestelijk RUP voor het hernemen van de agrarische bestemming op de gewestplannen tussen Blak en Luisterborg (10.10);
 - Opmaak van een gewestelijk RUP voor het versterken van de bos- en natuurwaarden in en rond Het Blak-Abtsheide, Luisterborghoeve, in Luisterborg en Oosteneinde (15.9, 15.10, 15.11, 16.21);
 - Verder onderzoek en overleg nodig in functie van de nabestemmingen van de ontginningsgebieden in relatie tot de instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones. Afstemming met de VLM-studie project Blak-Meergoor (Albon), het gewestelijk RUP Klei van de Kempen en met acties genomen door provincie in het kader van ecologische verbinding. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.
- Actiegebied 46 (kaart 2b): Ontginningsgebieden Kooldries, Leeuwerik-Klokkeven en Kraaijenhorst (deelplan West)³:
 - Opmaak van een gewestelijk RUP voor het versterken van de bos- en natuurwaarden in De Leeuwerik (15.3);
 - Differentiatie van het bosgebied 16.9 als natuurverwevingsgebied;
 - Verder onderzoek en overleg nodig in functie van het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuurgebieden en specifieke inrichtingsacties binnen het agrarisch gebied/bosgebied in functie van de instandhoudingsdoelstellingen van de speciale beschermingszone. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.
 - Afstemmen met provinciaal initiatief voor lawaaierige sporten en verdere besluitvorming rond de ontginningsgebieden wordt afgewacht;
- Actiegebied 50 (kaart 2c): Randgebieden Merksplaskolonie (deel van deelplan Centraal-Noord):
 - Opmaak van een gewestelijk RUP voor het nader uitwerken van de verweving landbouw, natuur en bos voor het gebied ten westen van Merksplaskolonie (conform RVK Merksplas⁴)(10.9, 16.9, 18.7, 24.10);
 - Opmaak van een gewestelijk RUP voor het versterken van de bosstructuur in Breebos (16.9) en realiseren van een bosverbinding met Wortelkolonie (18.7);

³ Aandachtspunten hierbij vanuit behandeling van adviezen op GRS: nr.165 en 166. Kooldries ligt niet meer in het plangebied. Voor Leeuwerik: aandachtspunt in adviezen nr.167.

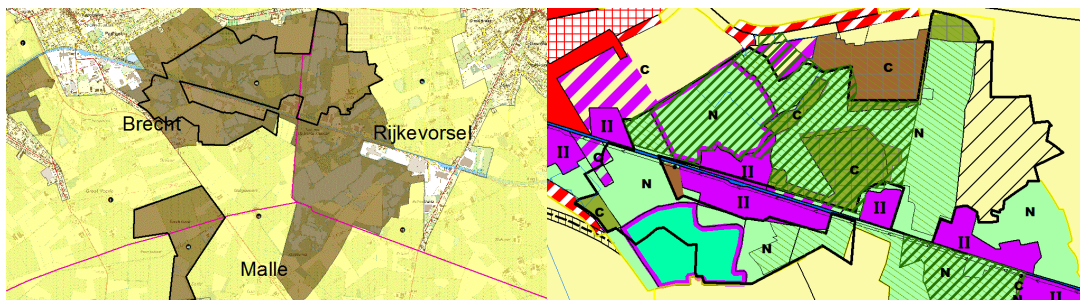
⁴ Nuttigverklaring is uitgevoerd, 2^e akte is verleden en eigendomstitels zijn toegekend.

- Actiegebied 51 (kaart 2c): Gebied tussen Oostmalle, Beerse en Rijkevorsel (deel van deelplan Centraal-Zuid):
 - Opmaak van een gewestelijk RUP voor het versterken van de natuurwaarden in Kievitsheide – Klundert (inclusief het woonuitbreidingsgebied en complex Hoge Bergen – vliegveld)(15.12, 15.13), het nader uitwerken van de verweving van landbouw, natuur en bos in het gebied tussen Einde en Beerse (18.9) met aandacht voor weidevogels en ecologisch waardevolle graslanden (conform RVK Malle-Beerse).
- Actiegebied 52 (kaart 3): Turnhouts Vennengebied, zuid (deel van deelplan Oost):
 - Opmaak van een gewestelijk RUP voor het nader uitwerken van de verweving van landbouw, natuur en bos (36.1).

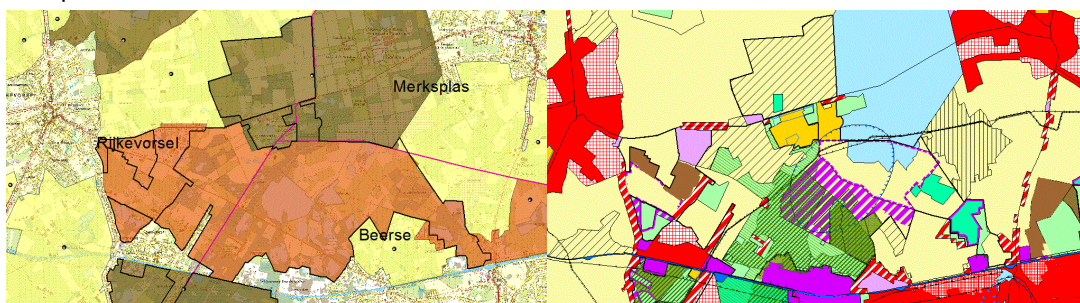
Vanuit de **adviezen** van actoren over het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur worden volgende voor het plangebied relevante elementen meegenomen in het verder overlegproces:

- Kunnen de verschillende kleiontginningssplassen worden verbonden zodat een groot aaneengesloten gebied voor natuurontwikkeling wordt gecreëerd?
- Op welke manier kan de leefbaarheid van de aanwezige landbouwbedrijven ondersteund worden?
- Is er mogelijkheid voor een bestemmingswijziging van het woonuitbreidingsgebied in Ekstergoor? (punt 216)
- Op welke manier wordt afgestemd met de studie van VLM in opdracht van ALBON betreffende de nabestemming van het ontginningsgebied Blak-Meergoor?
- Gemeente Brecht heeft een oplistijng gemaakt van woongebieden, landelijke woongebieden, woonuitbreidingsgebieden, recreatiegebieden en/of bedrijventerreinen die dienen uitgesloten te worden uit de diverse actiegebieden.
- Bij 'laagdynamische toeristisch-recreatieve voorzieningen en herbestemmingen van bouwkundig erfgoed op maat van het landelijk gebied' horen volgens ons ook voorzieningen voor jeugdrecreatie en –educatie en jeugdinfrastructuur.

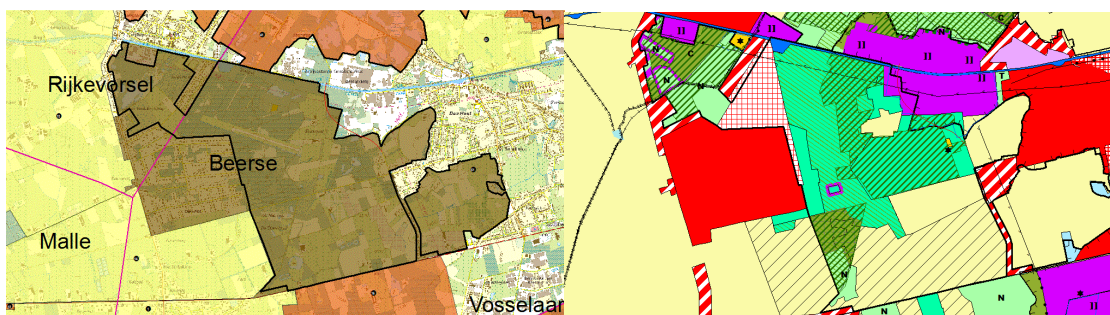
Figuur 1. Uitsnede operationeel uitvoeringsprogramma Noorderkempen en uitsnede gewestplan met aanduiding herbevestigde agrarische gebieden en speciale beschermingszones (deelplan west)

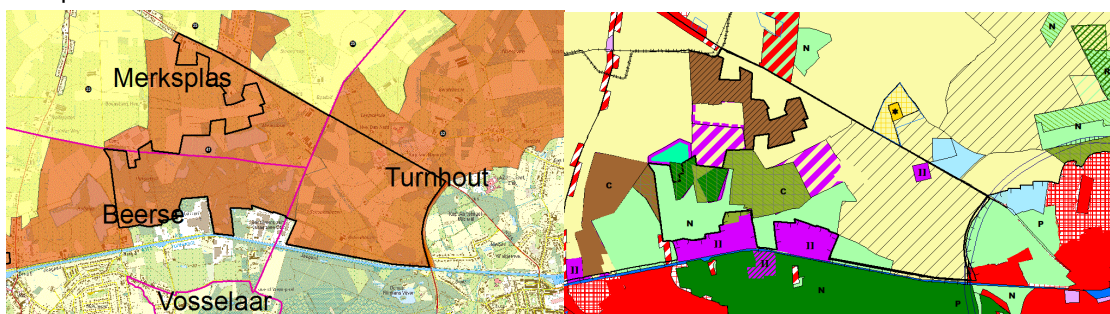
Deelplan West

Deelplan Centrum Noord

Deelplan Centrum Zuid

Deelplan Oost

3.2 Relatie met andere beleidsbeslissingen

3.2.1 Beslissing tot opmaak ruimtelijk uitvoeringsplan “Kempische kleiputten”

In de beslissing van de Vlaamse regering van 7 mei 2010 is gesteld dat er selectief wordt ingezet op de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen. De keuze van de projecten dient daarom ‘strategisch’ te zijn en dus gericht te zijn op de realisatie van de essentiële doelstellingen van het RSV en de prioriteiten uit het regeerakkoord en de beleidsnota’s. Binnen dit kader besliste het coördinatieplatform C-AGNAS (zie verder) op 9 december 2010 tot opname op het gebiedsgericht programma van 2011 met volgende hoofdlijnen.

Het plan geeft invulling aan volgende beleidsprioriteiten van de Vlaamse Regering:

- het realiseren van de instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-netwerk;
- het herbestemmen van zonevreemde bebouwing;
- het realiseren van ‘quick wins’ voor natuur in gebieden waar weinig discussie is en snel resultaat bekomen kan worden;

3.2.2 Gewestelijk RUP Klei van de Kempen

De Vlaamse Regering stelde op 8 april 2011 het **gewestelijk uitvoeringsplan ‘Gebieden voor oppervlaktedelfstoffenwinning: oppervlaktedelfstoffenzone Klei van de Kempen’** definitief vast. Het RUP heeft betrekking op delen van de gemeenten Brecht, Beerse, Essen, Hoogstraten, Malle, Merksplas, Rijkvorsel en Turnhout.

De Vlaamse regering deed volgende voor dit planningsproces RUP Kempische Kleiputten relevante uitspraken (besluit houdende definitieve vaststelling gewestelijk RUP):

- *De gemeentelijke commissie ruimtelijke ordening (Gecoro) van Beerse (Bezwaarschrift B25) stelt dat niet alle ontginningsgebieden zijn meegenomen in dit RUP en verwijst daarvoor ondermeer naar de VLM-studie in opdracht van de administratie bevoegd voor de natuurlijke rijkdommen, Albon over ontginningsgebied ‘Het Blak-Meergoor’ waarover consensus is bereikt tussen alle betrokken partijen. Vlacoro verwijst naar de toelichtingsnota waarin verduidelijking wordt gegeven over de doorwerking van het BOD naar het RUP. De Vlaamse Regering stelt dat het gewestelijk RUP uitvoering geeft aan het besluit van de Vlaamse Regering van 1 december 2006 houdende goedkeuring van het BOD Klei van de Kempen en op het feit dat het BOD tevens als plan-MER fungeert bij de voorgestelde bestemmingswijzigingen. De studie over ‘Het Blak-Meergoor’ is opgestart na deze datum en maakt dus geen deel uit van de opties opgenomen in het BOD en de hierin opgenomen milieu-afweging. De Vlaamse Regering heeft op 12 december 2008 goedkeuring gehecht aan het operationeel uitvoeringsprogramma voor afbakening van de gebieden van de natuurlijke, agrarische en bosstructuur voor de regio Noorderkempen. In het kader van de uitvoering van dit afbakeningsproces wordt prioriteit gegeven aan een actiegebied voor opmaak van een gewestelijk RUP dat betrekking heeft op de vele ontginningsgebieden in de regio en gelegen zijn aan weerszijden van het Kanaal Dessel-Turnhout-Schoten. Het betrokken gebied ‘Het Blak-Meergoor’ maakt deel uit van dit actiegebied. De Vlaamse Regering is dan ook van mening dat de consensus die werd bekomen tussen de beleidsdomeinen natuur, landbouw en natuurlijke rijkdommen ten aanzien van de wijziging van de nabestemming van dit ontginningsgebied op korte termijn juridisch kunnen worden verankerd in het op te stellen gewestelijke RUP voor dit actiegebied in het kader van het afbakeningsproces buitengebied.*

3.2.3 Afbakening van het Regionaalstedelijk gebied Turnhout

Het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan ‘afbakening regionaalstedelijk gebied Turnhout’ werd goedgekeurd bij besluit van de Vlaamse regering van 04/06/2004. De afbakening steunt op volgend globaal sleutelconcept:

- Twee clusters (Turnhout/Oud-Turnhout en Beerse/Vosselaar), met daartussen een open ruimteverbinding en stadsbos;
- Volwaardige ontsluiting voor elke cluster, met name door selectie N19 en N132 als primaire weg;

- Turnhout zwaartepunt op vlak van wonen, bedrijvigheid en voorzieningen;
- Oost-west structuur tussen kanaal en E34, behalve te Turnhout aan het kanaal en de bedrijventerreinen;

Het afbakeningsplan van het regionaalstedelijk gebied Turnhout omvat niet alleen de grenslijn van het regionaalstedelijk gebied, maar ook gebiedsgerichte voorstellen die essentieel zijn om het stedelijk gebied vorm te geven. Deze voorstellen worden per deelplan opgenomen. Volgende deelplannen palen aan het plangebied:

Deelplan 1 'specifiek regionaal bedrijventerrein met watergebonden karakter Kanaal-West' (ten zuiden van deelplan Oost):

- De grens van de afbakening van het regionaalstedelijk gebied wordt gevormd door het kanaal, met uitzondering van de 3 regionale bedrijventerreinen waaronder kanaal-west (Terca Beerse, Camine N.V.). Het natuurlijk waardevol gebied 'Open Noorderkempen', waartoe ook de huidige en potentiële waarden van de voormalige kleiontginningsgebieden worden gerekend, wordt beschouwd als grenstellend gebied van het buitengebied. Het gebied 'Open Noorderkempen' wordt omschreven als: *Complex van grotere open waterpartijen gelegen in de microcuesta van de kleien van de Kempen. Deze waterpartijen bevinden zich in de diverse stadia van verlanding met belangrijke overgangen van de historische voedselarme heidegronden naar de antropogene waterpartijen. De toponiemen Blak, Kievitsheide, Klokkeven, Leeuwerik, de Volharding verwijzen enerzijds naar de historische vochtige heide, anderzijds naar de ontginningen. Zeer omvangrijke populaties van kamsalamander komen voor op tal van plassen;*

Deelplan 2 'specifiek regionaal bedrijventerrein met watergebonden karakter Kanaal-Oost' (ten zuiden van deelplan Oost):

- het herbestemmen van zonevreemde bebouwing;
- De grens van de afbakening van het regionaalstedelijk gebied wordt gevormd door het kanaal, met uitzondering van de 3 regionale bedrijventerreinen waaronder kanaal-oost (Terca-Nova, Sita-Noord, Van Gorp). Het natuurlijk waardevol gebied 'Open Noorderkempen' wordt beschouwd als grenstellend gebied van het buitengebied.

Deelplan 13 'Randstedelijk groengebied de Wieltjes' (ten oosten van deelplan Oost):

- De landschapsecologische waarde en de openheid van het gebied (punt- en lijnvormige elementen zoals de houtkanten) dient behouden en zo mogelijk versterkt te worden;

Deelplan 14 'randstedelijk groengebied Molenvloet' (ten oosten van deelplan Centraal-Zuid):

- Dit landschappelijk waardevol agrarisch gebied sluit aan op het buitengebied. Het vrijwaren van van de open ruimte en de versterking van de Laakbeekvallei zijn de belangrijkste doelstellingen;
- Deelplan 16 'bosgebied Stadsbos Regionaalstedelijk gebied Turnhout' (ten zuiden van deelplan Oost): De belangrijkste doelstelling is de inrichting van een toegankelijk en openbaar recreatief stadsbos met vrijwaring van de belangrijkste natuurwaarden. Daarmee wordt tegemoet gekomen aan een belangrijk onderdeel van het sleutelconcept, met name het niet bebouwen van het gebied tussen de cluster Beerse/Vosselaar en Turnhout/Oud-Turnhout;

3.2.4 Ruimtelijke ontwikkelingsvisie nabestemming ontginningsgebied Blak-Meergoor

Het ontginningsgebied Blak-Meergoor te Beerse is een actieve klei-ontginning. Momenteel is er onduidelijkheid over de nabestemmingen van het ontginningsgebied. Op het gewestplan is het gebied bestemd als agrarisch gebied, groengebied en gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut. Deze nabestemmingen houden echter geen rekening met het bestaande of potentieel te ontwikkelen ruimtelijk kader voor het gebied. Zo zijn er voor bepaalde delen van het ontginningsgebied al belangrijke natuurwaarden aanwezig

of hebben verschillende overheden ondertussen ook een eigen visie op het gebied of zijn er afspraken gemaakt die in overeenkomsten zijn vastgelegd en die gevolgen hebben voor de nabestemming. Hierdoor is er onduidelijkheid ontstaan over de nabestemming van het ganse gebied.

Om deze redenen gaf de dienst Natuurlijke Rijkdommen in september 2007 aan de VLM opdracht een gedragen ruimtelijke visie te ontwikkelen voor de nabestemming van het huidige ontginningsgebied Blak-Meergoor.

Deze opdracht heeft in februari 2008 geleid tot een eindrapport fase 1 waarin de ruimtelijke ontwikkelingsvisie voor de nabestemming is opgenomen. Deze visie bevat in een aantal scenario's werd verder gedetailleerd uitgewerkt in fase 2 (maart 2009) van deze studie. Uiteindelijk doel van deze studie is de lokale, provinciale en Vlaamse overheden op eenzelfde lijn krijgen omtrent de visie op de toekomst van het ontginningsgebied Blak-Meergoor. Een gezamenlijke visie en eensgezinde standpunten moeten bijdragen aan een makkelijkere verlening van stedenbouwkundige en milieuvergunningen, correctere naleving van afwerkingsvoorwaarden, en dergelijke meer. Belangrijkste partners in dit proces waren VLM, Albon, ANB, L&V, gemeenten en provincie.

3.2.5 Processen en beleidsbeslissingen gekoppeld aan ontginningsgebieden

Het ANB werkt samen met enkele bedrijven aan landschapsinrichtingen, waarbij gebruik gemaakt wordt van industriële exploitaties (ontginningen en DOP's):

- inrichtingsschets Meergoor Noord (Haskoning, 2008);
- inrichtingsschets natuurcompensatiegebied Steenbakkersdam (Haskoning, 2009);
- Inrichtingsschets 'Verondieping Blak' (Feryn, 2009);
- Inrichtingsplan 'koloniegebied als ondiep vijvergebied' (Wienerberger, 2010);

Bilateraal overleg (structureel, ad hoc), door ANB met de sector gaande van individuele ontginners tot OVO (Overlegplatform Vlaamse Ontginners);

Beslist beleid: Beide overeenkomsten bepalen dat de kadastrale percelen die werden opgenomen in de overeenkomsten een inrichting en nabestemming krijgen als natuurgebied (met mogelijkheid tot uitbreiding).

- Concessieovereenkomst tussen Koramic Terca Brick Industrie (KTBI) en de Belgische Staat m.b.t. het Koloniegebied;
- Raamovereenkomst tussen Wienerberger en Vlaamse Overheid i.k.v. GRUP 'Afbakening Regionaalstedelijk Gebied Turnhout' met betrekking tot het Meergoorgebied;

Vergunningenbeleid ANB – afgeleverde adviezen;

In de omgeving van het Blak is er een dringende nood vanuit de ontginner om te starten met ontginning van enkele delen van het gebied waarvoor in consensus een andere nabestemming is afgesproken dan momenteel voorzien is op het gewestplan (ook beslist, zie eerder). Gezien de afwerking in dezelfde milieu- en stedenbouwkundige vergunning wordt opgenomen kan dit beslist beleid in het gedrang komen.

3.2.6 Multi-groeve MER

Multigroeve MER: Groeves van de Kempen (Arcadis, 2009) is een project-Mer in functie van de (her)vergunning van de kleigroeven van Wienerberger, gelegen in de delfstoffszone Klei van de Kempen. De project-MER omvat enerzijds de klei-ontginning (MER-plichtig), anderzijds de afwerking in functie van de realisatie van de nabestemming van de verschillende klei-ontginningsgebieden (niet MER-plichtig). Het betreft hier o.m. de plas 'Het Blak'. De MER beslaat projectgebieden te Malle, Rijkevorsel, Beerse en Merksplas. Gevoerde processen: milieueffectrapportage (richtlijnennota > ontwerpbestuursvergadering > goedkeuring definitief ontwerp). Betrokken partijen: te bevragen bij LNE, Dienst MER;

3.2.7 Instandhoudingsdoelstellingen speciale beschermingszones

Het ontwerp S-IHD-rapport voor de SBZ-H 'Het Blak, Kievitsheide, Ekstergoor en nabij gelegen kamsalamanderhabitats' (BE2100019) is inmiddels opgemaakt en heeft het

participatieproces doorlopen. De ontwerpnota en het ontwerpbesluit van de S-IHD voor dit gebied wachten op goedkeuring vanwege de Vlaamse Overleggroep. Vervolgens zal de Vlaamse Regering, in principe in het voorjaar van 2011, de S-IHD voorlopig goedkeuren.

De SBZ-H is ongeveer 700 ha groot en omvat 7 deelgebieden, verspreid over de gemeenten Brecht, Malle, Rijkevorsel en Beerse. Het gebied is van belang voor 9 habitattypes en 8 Europese soorten.

Voor de verschillende voorkomende habitats en soorten zijn doelen geformuleerd:

- soortgerichte maatregelen voor Heikikker (versterking resterende populaties);
- soortgerichte maatregelen voor Kamsalamander (uitbreiding leefgebied);
- ontsnipperende maatregelen voor amfibieën;
- ontwikkeling heidekernen (40-50 ha);
- kwaliteitsverbetering oeverzones ontginningsplassen;
- omvorming bestaande naaldbossen naar zuurminnende eikenbossen;
- beperken invloed landbouwenclaves Abtsheide en Volharding.

3.2.8 Planologisch Attesten voor IOK Afvalbeheer en Steenbakkerij Floren

Op 23 juli 2010 werd bij ministerieel besluit een positief planologisch attest afgeleverd voor het bedrijf **IOK Afvalbeheer**. De procedure werd opgestart met een plenaire vergadering op 15 december 2011. Het gewestelijk RUP Historisch gegroeid en bestaand regionaal bedrijf "Milieubedrijf Beerse-Merksplas" is intussen definitief vastgesteld bij besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2012. Delen van dit gewestelijk RUP HGB Milieubedrijf Beerse-Merksplas waarvoor specifieke bestemmingen of bepalingen gelden ten aanzien van de bedrijvigheid of stortactiviteiten, worden buiten het plangebied gehouden van het RUP Kempische Kleiputten. Delen die bestemd zijn als natuurgebied en rechtstreeks aansluiten bij het omgevende natuurcomplex worden wel meegenomen.

Op 27 augustus 2012 werd bij ministerieel besluit een voorwaardelijk gunstig planologisch attest afgeleverd voor het bedrijf **Steenbakkerij Floren**. Gelet op de ongelijke timing kan dit dossier niet wachten op het RUP Kempische Kleiputten. Bedoeling is een (definitieve) uitbreidingsperimeter vast te leggen voor het bedrijf ten aanzien van het omliggende natuurgebied en uitgekleide ontginningsputten. De plenaire vergadering over het voorontwerp RUP Historisch gegroeid bedrijf 'Steenbakkerij Floren' werd gehouden op 2 juli 2013. In de loop van het planproces wordt afgestemd met de voortgang van dit gewestelijk RUP.

3.2.9 Wijzigingen sectorale bepalingen inzake opvulling van groeven

Bij besluit van de Vlaamse Regering van 29 september 2011 werd een wijziging aangebracht aan de sectorale bepalingen in Vlarem en Vlarebo inzake milieuhygiëne waaraan opvulgronden moeten voldoen indien ze gebruikt worden voor het opvullen van groeven. Voor de opvulling van groeves geldt de voorwaarde dat de bodemsaneringsnorm van het opvulmateriaal wordt bepaald op basis van het bestemmingstype van de nabestemming waarin de groeve gelegen is. Door deze regelgeving is het mogelijk om voor de groeves in de strengste bestemmingstypes (natuurgebied, landbouw) onder voorwaarden af te wijken van deze regelgeving waardoor deze groeves op een vlottere manier aan hun opvulverplichting kunnen voldoen. Dit moet ook leiden tot een snellere realisatie van de voorziene ruimtelijke nabestemming.

3.3 Relatie met gemeentelijke en provinciale ruimtelijke structuurplannen

3.3.1 Provinciaal ruimtelijk structuurplan Antwerpen

Het provinciaal ruimtelijk structuurplan werd goedgekeurd op 10 juli 2001 (een herziening op 4 mei 2011).

Volgende bindende bepalingen zijn van belang voor het gewestelijk RUP:

Geselecteerde natuurverbindingen:

- tussen Brechtse heide en De Leeuwerik;
- tussen De Leeuwerik en het Brebos;
- het realiseren van de instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-netwerk;
- tussen het Brebos en het gebied nabij Oosteneinde en Nazareth;

Complex van nieuwe landschappen:

- Kleiwinningsgebied langs het kanaal Dessel-Schoten-Turnhout;

Structurerende reliëfcomponenten:

- Cuesta van de kleien van de Kempen;

Volgende punten zullen in het voorbereidend onderzoek en overleg voor het ruimtelijk uitvoeringsplan aan bod komen:

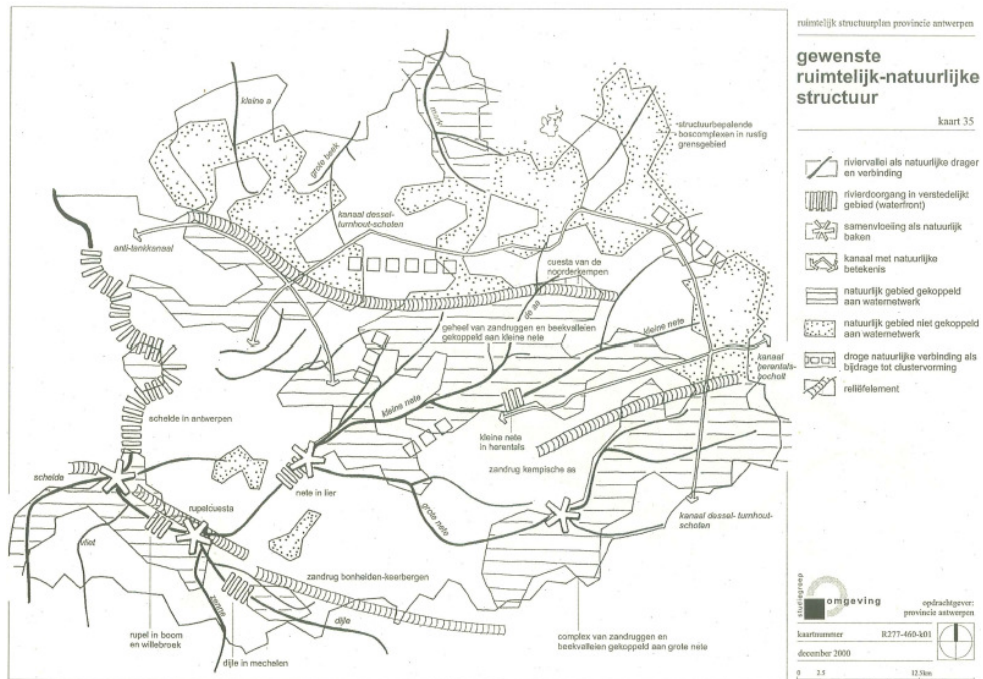
- De provincie heeft het kaderplan “gedifferentieerd ruimtelijk ontwikkelingsperspectief voor de glastuinbouw binnen de macrozone Hoogstraten’ opgemaakt. In het kaderplan is ondermeer voorzien in een provinciaal initiatief in de omgeving van de kern van Rijkevorsel. De provincie is recent gestart met een proces voor de opmaak van het PRUP glastuinbouwclusterzone rand Rijkevorsel.
- De provincieraad van de provincie Antwerpen besliste op 25 juni 2009 tot definitieve vaststelling van het Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan “Merksplas Kolonie te Merksplas”. Op 16 september 2009 werd het PRUP definitief goedgekeurd bij ministerieel besluit. In het operationeel uitvoeringsprogramma van de Noorderkempen werd gesteld dat een initiatief voor de randgebieden rond de kolonie deze beslissing moest afwachten.
- Eind 2005 keurde de provincie een ‘Kaderplan: multifunctioneel ontwikkelingsperspectief en strategisch beleidsplan voor het kanaal Dessel – Turnhout – Schoten’ goed. Het actieplan is intussen grotendeels uitgevoerd.
- In 2002 werd Kraaijenhorst als mogelijke locatie voor geluidshinderlijke sporten door de provincie onderzocht. Voor dit gebied werd nadien geen PRUP-procedure opgestart. Momenteel neemt de gemeente Brecht het gebied mee in een vooronderzoek als mogelijke locatie voor motorcross⁵.

In maart 2012 keurde de provincieraad het eindrapport ‘Mobiliteitsplan Noorderkempen’ goed. De doelstelling is om voor de maas tussen E313 – E34 – E19 een nieuw robuust netwerk voor de Noorderkempen uit te werken. Uitgaande van deze studie staan volgende onderzoeken relevant voor het plangebied op stapel.

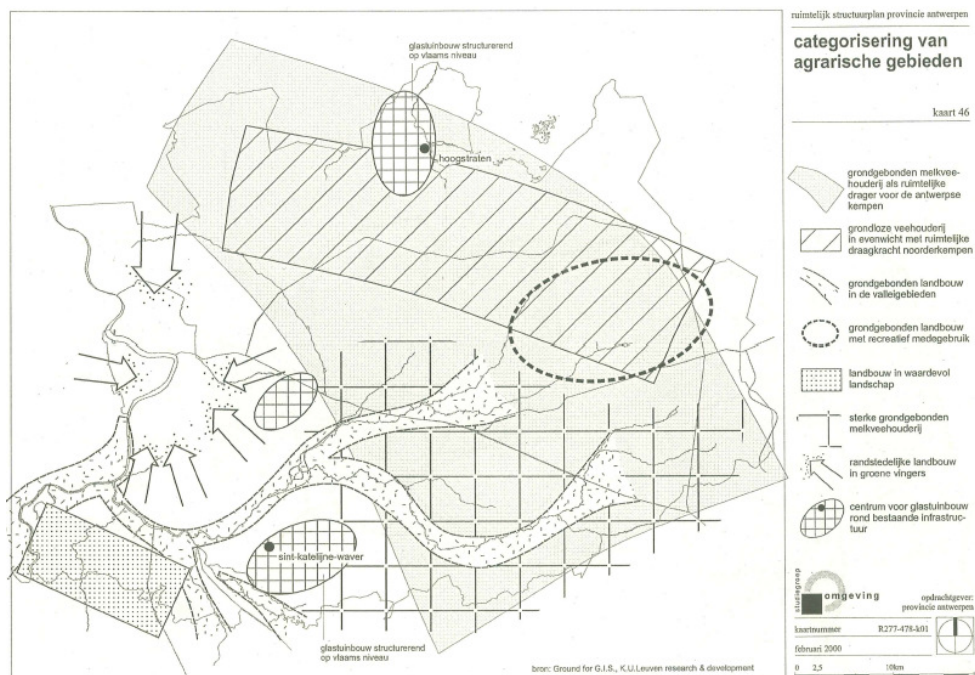
- Opmaak van een plan-MER voor een omleidingsweg (N14) westelijk of oostelijk van Rijkevorsel.
- Beerse-west: onderzoek naar de ontsluiting met een nieuwe brug over het kanaal ter hoogte van Terca en Campina – bezoekerscentrum en masterplan.
- Beerse-oost: onderzoek naar ontsluiting van de bedrijvencluster (Sita, Wienerberger) richting R13, ring rond Turnhout.

⁵ Er wordt voor de provincie Antwerpen nu geopteerd voor een nieuw terrein in het Antwerpse havengebied, naast behoud van de bestaande vergunde omlopen. Zie recente beleidsopties van Vlaams minister van sport Muyters:
<http://www.philippemuyters.be/>

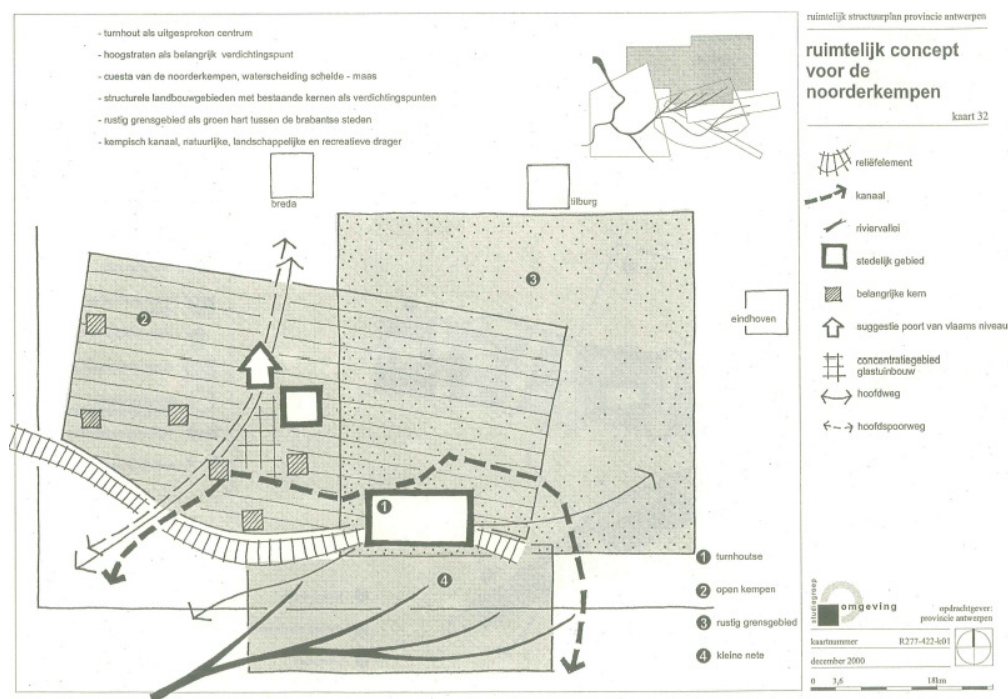
Figuur 2. Provinciaal structuurplan Antwerpen, gewenste ruimtelijk-natuurlijke structuur

Figuur 3. Provinciaal structuurplan Antwerpen, gewenste agrarische structuur

Figuur 4. Provinciaal ruimtelijk structuurplan Antwerpen, ruimtelijk concept voor de Antwerpse fragmenten

3.3.2 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Beerse

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan werd goedgekeurd op 26 april 2007.

Volgende elementen zijn relevant voor het plangebied:

- Ecologische verbindingen tussen de natuurgebieden Nova (Oosteneinde) en het bosgebied Luisterborg doorheen landbouwgebied.
- Hoge Bergen-Ekstergoor, het Blak, Meergoor-Nova en Einde zijn geselecteerd als waardevolle natuurgebieden vanwege de specifieke natuur- en landschapswaarde.
- De ruimte tussen kanaalzone Oost en kanaalzone West is geselecteerd als open ruimteverbinding.

Volgende punten zullen in het voorbereidend onderzoek en overleg voor het ruimtelijk uitvoeringsplan aan bod komen:

- Het woonuitbreidingsgebied Ekstergoor werd geschrapt bij gemeentelijk besluit, met herbestemming naar natuurgebied. De omgeving van het groenhuis (beheerboerderij) is gedeeltelijk voor openbaar nut te herbestemmen.
- Hoge Bergen-Ekstergoor is geselecteerd als lokaal steunpunt voor zachte recreatie, passend binnen de vooropgestelde natuurontwikkelingen van dit natuurgebied.
- De gemeente is vragende partij voor een inrichtingsstudie voor de kleiputten “Het Blak” vanuit hoofdfunctie natuur.

Verder is gebleken dat het gemeentebestuur vragende partij is om snel duidelijkheid te verstrekken in verband met de keuze van de Nieuwe Dreef versus de parallelweg ten aanzien van de ontsluiting Kanaalzone West. In dit kader is ook gewezen op de haalbaarheidsstudie ontsluitingsweg kanaal Noord door de provincie en is de aandacht gevestigd op de zonevreemde woningen ter hoogte van de Nieuwe Dreef in agrarisch gebied en in bosgebied.

3.3.3 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Brecht

De bestendige deputatie heeft op 16 december 2004 het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van Brecht definitief goedgekeurd.

Volgende bindende bepalingen zijn van belang voor het gewestelijk RUP:

- Het kleiputtenlandschap tussen Veerle en D'Hoef is geselecteerd als te behouden en versterken bos-en parkstructuur;
- Het kleiputtenlandschap St. Lenaarts is geselecteerd als ondersteunend toeristisch-recreatief knooppunt;
- Het agrarisch gebied ten westen van het kanaal is geselecteerd als landbouwgebied met natuur- en landschapswaarde.

Volgende punten zullen in het voorbereidend onderzoek en overleg voor het ruimtelijk uitvoeringsplan aan bod komen:

- De oude kleiputtenlandschappen zijn in de loop van de jaren geëvolueerd naar waardevolle natuurgebieden. In deze gebieden liggen bedrijvzones van steenbakkerijen. Door de Vlaamse overheid is recent een planningsinitiatief gestart voor de historisch gegroeide steenbakkerij Floren (Heihoefken Noord, afweging zonevreemd gebruik) op basis van een voorwaardelijk gunstig planologisch attest;
- De kleiputten als recreatief-industrieel-ecologisch landschapspark. Het gemeentebestuur is vragende partij voor het ontwikkelen van een Kempisch steenbakkerijmuseum;
- Uitbouwen van een groene natuurlijke verbinding tussen het oude kleiputtenlandschap ten oosten van Sint Lenaarts en het Groot Schietveld.

Intussen is gebleken dat de recreatieve optie voor het gebied Pothoek-Sint-Lenaarts verlaten is vanwege de concentratie van sportinfrastructuur in de nabijheid van de bestaande voetbalvelden ter hoogte van Heihoefken (Kraaijenhorst) middels een gemeentelijk RUP Recreatie en Openbaar nut (Besluit Dep. 14.08.2013).

Voor het noordelijk deel van het ontginningsgebied Kraaijenhorst is een gemeentelijk RUP in procedure (voorlopige vaststelling) in functie van het kunnen organiseren van 5 evenementen

en trainingsmomenten voor lawaaisporten⁶. Het RUP vormt een overdruk op de bestaande gewestplanbestemming ontginningsgebied met nabestemming agrarische gebied.

Ten aanzien van de afvalverwerkingsinstallatie IGEAN voorziet de gemeente een uitbreiding van de installaties middels een op te stellen RUP. Omdat hiervoor nog het GRS dient te worden gewijzigd, staat dit onderzoek nog maar in beginfase.

Ten aanzien van de industriële bestemming zuidelijk van De Leeuwerik en op de noordoever van het kanaal, voorzagt de gemeente de oprichting van een Kempisch Steenbakkerijmuseum. De oprichting hiervan is echter onzeker door de complexe eigendomstoestand, de tegenstrijdige opties over het al of niet behoud van deze bestemming en de moeilijke ontsluiting ervan.

3.3.4 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Malle

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Malle werd op 2 maart 2006 goedgekeurd door de bestendige deputatie.

Volgende punten zullen in het voorbereidend onderzoek en overleg voor het ruimtelijk uitvoeringsplan aan bod komen:

- Een duidelijke nabestemming voor de gebieden bestemd voor kleiontginning, die geïntegreerd kan worden in het landschap. Hierbij wordt aangedrongen de kleiputten niet op te vullen en het oorspronkelijke maaiveld niet te verhogen. De gemeente verkiest eerder landbouw op verlaagd niveau, zoals reeds in het verleden in Malle (Heidsie) oude kleiputten werden nabestemd.
- Binnen de gemeente zijn een aantal gebieden afgebakend die prioritair zijn voor de natuur. De huidige bestemming van Klokkeven⁷ als 'stortgebied' dient gewijzigd te worden, deze vormt een juridische bedreiging voor de toekomst van de natuurlijke rijkdom van het gebied;
- De Bossen Oostmalle: gelegen langs het Klokkeven, één van de natuureilanden in de noordelijke open ruimte. De natuurontwikkeling van Klokkeven kan verder gezet worden in deze, niet meer actieve, putten.
- Kraaienhorst: nabestemming landbouw, aansluitend bij de landbouwfunctie in de noordelijke open ruimte van de gemeente. De randafwerking naar het groen eiland, Warande – Guut, verdient speciale aandacht;

Verder blijkt dat de gemeente ongunstig staat ten aanzien van de vestiging van lawaaisporten op het noordelijk deel van het gebied Kraaienhorst.

De gemeente wijst ook op de mogelijke historische vervuilingproblematiek in het te herbestemmen ontginningsgebied (stort firma Terracotta).

Ten aanzien van de 'villa' Schrijvers is een analyse van de vergunningstoestand aangewezen alvorens hier opties tot herbestemming worden genomen.

3.3.5 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Merksplas

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan werd goedgekeurd op 6 december 2007.

Volgende elementen zijn relevant voor het plangebied:

- De cuesta van de Kempen is geselecteerd als structurerend reliëfelement;
- De dreef van de Boensberghoeve is geselecteerd als lijnbaken;
- Het klei-kanaallandschap is geselecteerd als nieuw landschap;
- Meyenbos/Meienbos is geselecteerd als aandachtsgebied open ruimte op gemeentelijk niveau;

⁶ Er wordt voor de provincie Antwerpen nu geopteerd voor een nieuw terrein in het Antwerpse havengebied, naast behoud van de bestaande vergunde omlopen. Zie recente beleidsopties van Vlaams minister van sport Muyters: <http://www.philippemuyters.be/>

⁷ Het gebied Klokkeven is niet langer opgenomen binnen het plangebied.

De gemeente Merksplas is vragende partij om in overleg met de gemeente Beerse een RUP op te stellen voor de zone voor milieubedrijvigheid in het zuiden van de gemeente met volgende aandachtspunten.

- Herbestemming in functie van de bestendiging van de huidige activiteiten op grondgebied van Merksplas;
- Voorzien van een aangepaste ontsluiting.

Voor dit bedrijf werd intussen een planologisch attest afgeleverd dat resulteerde in een gewestelijk RUP. Ten aanzien van de ontsluiting neemt de provincie initiatief in het kader van de ontsluiting Kanaal Noord.

De gemeente voorzag verder in haar GRS om een RUP op te stellen om de niet ingevulde recreatiegebieden te herbestemmen naar een openruimtefunctie (bvb Breebos en andere kleinere gebiedjes).

Voor het ontginningsgebied suggereert de gemeente aan de hogere overheid om de ontginning te beperken tot het huidig niveau. De bestaande uitbreidingszone (thv Meienbos) wenst ze niet te weerhouden aangezien de grondgebonden veeteeltsector zeer sterk vertegenwoordigd is in dit structureel sterk agrarisch gebied. Daarnaast is ook het landschap een aandachtspunt in deze regio. Ook suggereert ze om de huidige gewestplanzonering niet verder in te vullen en ze op dit niveau te bevroren. Anderzijds is er de vraag vanuit de ontginning om (ifv een optimale ontginning) een aantal beperkte gewestplanwijzigingen door te voeren, met een logische(re) afwerking/nabestemming als resultaat in het gebied Boensberg-Oost.

3.3.6 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Rijkvorschel

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan werd goedgekeurd op 5 maart 2009.

Volgende elementen zijn relevant voor het plangebied:

- De kleiputten St. Jozef en Kleiweg en het bosgebied Hoge Heideweg zijn geselecteerd als natuur- en boscomplex;
- De verbinding tussen het natuurcomplex Helhoekheide en het Blak via kleine natuur- en boscomplexen is geselecteerd als lokale ecologische verbinding;
- De kleiputten van Klaterstraat, Oude Goorstraat, Leeuwerik en Helhoekheide zijn geselecteerd als landschapsrelict;
- De verbinding tussen het Blak en villa Breebos over Merksplassesteenweg, tussen de KMO-zone De Meiren en het recreatiegebied Breebos is geselecteerd als open ruimteverbinding;
- De kleiput 'De Aalscholvers', Vrouwkensblok en terreinen LRV, Beersebaan zijn zgn. geïsoleerde recreatiegebieden;

Volgende punten zullen in het voorbereidend onderzoek en overleg voor het ruimtelijk uitvoeringsplan aan bod komen:

- Inpassen van de terreinen van LRV-VVR binnen de natuurontwikkeling⁸. De terreinen dienen zich maximaal in te passen in de verdere uitbouw van het natuurgebied het Blak;
- Behoud open ruimte corridor Merksplassesteenweg. Er is nog één duidelijke open ruimte corridor aanwezig. Deze corridor scheidt het bedrijventerrein De Meiren van het (verblijfs)recreatiegebied Breebos. De tussenliggende ruimte bestaat uit natuur en landbouw;
- Uitbouwen en versterken natuurgebied Kievitsheide;

De gemeente wijst tevens op de zonevrije woningen in natuurgebied ter hoogte van Kievittheide en tussen Hoge Heideweg, Beersebaan, Eikendreef en Zwartvenstraat. Tevens wijst de gemeente op de begrenzing tussen het bedrijf Colmetal en het natuurgebied. Ter hoogte van Sint-Jozef werd de recreatieve infrastructuur (voetval) gevat in een deelplan van het sectoraal BPA zonevrije bedrijven.

⁸ Deze infrastructuur was in het verleden meermaals voorwerp van een sectoraal plan zonevrije recreatie (BPA in 2007; heden worden de mogelijkheden onderzocht om dit via gemeentelijk RUP herbestemd te krijgen). Anderzijds werd in het GRS een kaart opgenomen met mogelijke alternatieve locaties voor hervestiging van deze ruitervereniging.

Tot slot wijst de gemeente nog op de plassen in landbouwgebied en het Hof ter Looi (erfgoedinventaris) westelijk van de kern van Sint-Jozef die niet zijn opgenomen in het plangebied van het gewestelijk RUP (ligging in herbevestigd gebied).

3.3.7 Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Turnhout

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan werd goedgekeurd op 3 juli 2008.

Volgende elementen zijn relevant voor het plangebied:

- Open ruimteverbinding, de 'groene sikkel', tussen twee clusters van het stedelijk gebied, Beerse/Vosselaar en Turnhout/Oud-Turnhout, met een deel stadsbos (ten noorden van de N12);
- Het kanaal als groene drager;
- De noordelijke en zuidelijke natuurgebieden; deze elementen maken deel uit van de Vlaamse buitengebiedprocessen Noorderkempen en Neteland, delen zijn reeds als VEN aangeduid;

De stad wijst nog op de aanwezigheid van een dynamisch landbouwbedrijf binnen het plangebied maar ook op de typische kenmerken van het gebied.

Zij wijst ook op het belang van de hoogwaardige fietsverbinding op de noordoever van het kanaal en een interferentie met ontsluitingsplannen richting de ring rond Turnhout.

4 Analyse bestaande ruimtelijke structuur van het plangebied

4.1 Situering van het plangebied

Het voorgestelde plangebied omvat de Kempische kleiputten langsheen het kanaal Dessel-Schoten tussen Brecht en Turnhout die niet zijn opgenomen in het gewestelijk RUP 'Klei van de Kempen', niet reeds beleidsmatig herbevestigd zijn als agrarisch gebied of reeds opgenomen zijn in het Vlaams Ecologisch Netwerk. Een verdere analyse van de ruimtelijke context (bebouwing, woongebieden, andere harde bestemmingen) en de planningscontext (reeds afgewogen (her)bestemde gebieden) leidde uiteindelijk tot twee kleinere deelplannen en een groter centraal deelplan. Deze drie plandelen situeren zich van west naar oost op het grondgebied van de gemeenten Brecht, Rijkevorsel, Beerse, Merksplas en Turnhout.

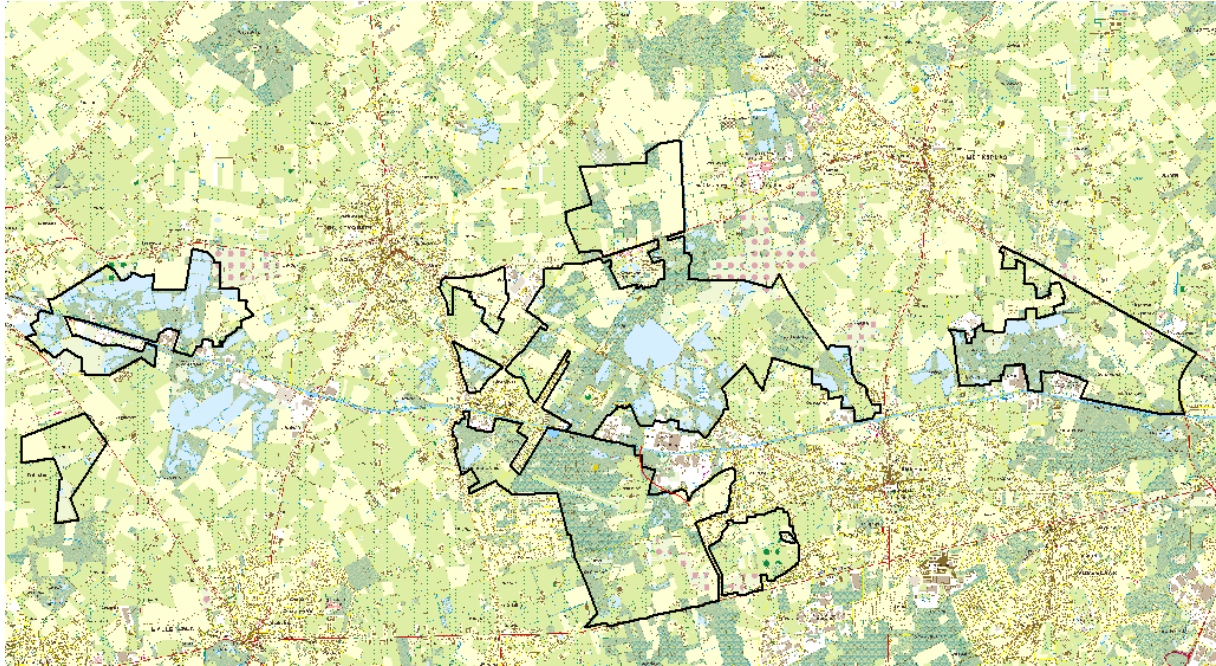
Het **westelijk deel** situeert zich tussen Rijkevorsel en Brecht-Sint-Lenaarts ter hoogte van de kleiputten De Leeuwerik (noordelijk van het kanaal) en de kleiputten oostelijk van het bedrijventerrein De Hoef (zuidelijk van het Kanaal). Enkele delen van het ontginningsgebied Kraaienhorst worden bij dit deel gevoegd.

Het **oostelijk deel** situeert zich tussen het regionaalstedelijk gebied Turnhout (ring R13 en kanaal Dessel-Schoten) en de verbindingsweg tussen Turnhout en Merksplas (N124). Westelijk wordt dit deel begrensd door het landbouwgebied rondom de Hoeve Boensberg en de in het RUP Klei van de Kempen aangeduide nieuwe ontginningsgebieden ter hoogte van Meienboshoeve.

Het **centrale deel** omvat noordelijk van het kanaal Dessel-Schoten het grootschalige ontginningsgebied Blak-Meergoor, Luisterborg en Abtsheide tussen het regionaalstedelijk gebied Turnhout (Beerse) en de kern van Rijkevorsel. Belangrijke bebouwde delen zoals de kern van Sint-Jozef, het recreatiecentrum Breebos en het bedrijventerrein De Meren zijn buiten het plangebied gehouden. Gebieden die gevat waren door het RUP Klei van de Kempen (Sint-Jozef) zijn buiten het plangebied gelaten. Het gebied vormt tevens een grens met het domein van de Rijksweldadigheidskolonie Merkplas waarvoor de provincie een ontwikkelingsperspectief heeft uitgetekend. Het door boscomplexen en vennetjes versnipperde landbouwgebied westelijk van het koloniedomein wordt wel meegenomen.

Het centrale deel zuidelijk van het kanaal vormt het natuurcomplex Kievitsheide, Ekstergoor Duivelskuil tot oostelijk tegen het regionaalstedelijk gebied Turnhout en zuidelijk tot aan de N12 (Oostmalle-Beerse-Turnhout).

Figuur 5. Situering deelplannen RUP Kempische Kleiputten (situering op topokaart)

4.2 Verantwoording van de plangebiedcontour

Om de analyse van de bestaande agrarische en natuurlijke structuur te kunnen omschrijven, wordt een onderscheid gemaakt tussen vier deelgebieden (met eventuele bijkomende toponiemen):

- **Deelplan West: De Leeuwerik** (bijkomende toponiemen: Pothoek, Sint-Lenaarts, Heihoefken, De Hoef, Vaartkant Rechts, De Houw, Galgevoort, Kraaijenhorst);
- **Deelplan Centraal-Noord: Het Blak-Meergoor-Luisterberg en Abtsheide** (bijkomende toponiemen: Sint-Jozef, De Meren, Breebos, Merksplas-Kolonie, Ginnekenshoek, Witven, Vogelzang, Goor, Bedrijventerrein Kanaalzone West);
- **Deelplan Centraal-Zuid: Kievitsheide-Ekstergoor-Duivelskuil en landbouwgebied Laakbeekvallei** (bijkomende toponiemen: Hoge Bergen, Den Abt, Aard, Epelaar, Den Hout,;);
- **Deelplan Oost: Meienbos–Nieuwhoeve** (bijkomende toponiemen: Huffelen, Halve Weg, Oosteneinde, Heksenkuil, Hoeve Boensberg, Bosduif, Hoeve Den Aard, Schoutenhoeve, Bedrijventerrein Kanaalzone-Oost);

Hierna wordt per deelplan ingegaan op aandachtspunten ten aanzien van de bepaling van de plangebiedcontour.

4.2.1 Relatie met afbakening actiegebieden in het OUP

Een aantal gebieden worden niet langer opgenomen in voorliggend plangebiedcontour of vormen aanpassingen ten opzichte van afbakeningen van de gebieden die in het operationeel uitvoeringsprogramma werden opgenomen voor uitvoeringsacties na verder onderzoek of op langere termijn. Van west naar oost gaat het om volgende gebieden.

Gebied Ankerplaatse Brechtse Heide;

Was niet in zijn geheel binnen de plancontour van het operationeel uitvoeringsprogramma opgenomen (wegens grotendeels beleidsmatig herbevestigd) maar een opname werd lange tijd overwogen (wegens goedgekeurde ankerplaats). Het gaat om een zeer uitgebreid gebied waar de planningsopdracht op zich beperkt is. Het gebied is grotendeels als landschap beschermd en in het gebied werden reeds enkele herbestemmingen doorgevoerd naar

aanleiding van het RUP Klei van de Kempen (van ontginning naar natuurgebied of (bouwvrij) agrarisch gebied).

Deel van het gebied 'uitbreiding van ontginningsgebied' Kraaienhorst te Brecht.

Belangrijke delen van het bestaande ontginningsgebied zijn nog volop in exploitatie. Het RUP Klei van de Kempen voorziet ook een uitbreiding van dit gebied in noordelijke en westelijke richting. De in het gewestplan en RUP voorziene nabestemmingen gelden als uitgangspunt voor ordening van het gebied in de toekomst op uitzondering van enkele delen waarvoor een herbestemming voor de hand ligt (zuidelijk deel).

In het noordelijk deel van het bestaande ontginningsgebied bestaat de optie om de bestaande motorcrossactiviteiten te bestendigen. De provincie neemt hiervoor een initiatief⁹.

Gebieden Pothoek Sint-Lenaarts, De Leeuwerik (RUP Klei van de Kempen) en Meerblok

De gebieden die reeds werden bestemd in het RUP Klei van de Kempen en aan de rand van het plangebied gelegen zijn, worden niet binnen het plangebied opgenomen. De afweging hiervoor heeft reeds plaatsgevonden; geen directe planningsopdracht meer.

Ten aanzien van het natuurcomplex Meerblok (oostelijk van het plangebied) is ook de planningsopdracht beperkt. Het gebied is reeds grotendeels bestemd als natuurgebied en aansluitende industriegebieden en kan in die configuratie behouden blijven. Het landschappelijk waardevol agrarisch gebied, niet opgenomen in HAG wordt wel opgenomen binnen de contour van het plangebied¹⁰.

Het natuurcomplex De Bonte Klepper – Klokkeven – Helhoekheide te Rijkevorsel en Malle

Voor dit gebied is de planningsopdracht beperkt. De meeste gebieden zijn volgens het gewestplan reeds als natuurgebied bestemd of kregen deze bestemming als gevolg van het RUP Klei van de Kempen (van ontginningsgebied naar natuurgebied)¹¹. Op basis van de huidige bestemmingen kunnen de instandhoudingsdoelstellingen van het SBZ-H worden gerealiseerd.

Ontginningsgebieden Sint-Jozef te Rijkevorsel in het RUP Klei van de Kempen

De afweging hiervoor heeft reeds plaatsgevonden; geen directe planningsopdracht meer.

Woongebied Den Abt op de grens van Rijkevorsel en Beerse

Geen planningsopdracht in functie van de afbakening van de natuurlijke en agrarische structuur.

Ontginningsgebieden Halve Weg en Meienboshoeve (RUP Klei van de Kempen)

De afweging hiervoor heeft reeds plaatsgevonden; geen directe planningsopdracht meer.

Gebied Villapark rondom 's Gravenhoeve (Steenovens)

Geen planningsopdracht in functie van de afbakening van de natuurlijke en agrarische structuur.

4.2.2 Verantwoording voor deelplan West

Het plangebied van dit deelplan omvat in eerste instantie het plassenengebied oostelijk van de kern Sint-Lenaarts. Zones die reeds werden opgenomen in het RUP Klei van de Kempen en

⁹ Er wordt voor de provincie Antwerpen nu geopteerd voor een nieuw terrein in het Antwerpse havengebied, naast behoud van de bestaande vergunde omlopen. Zie recente beleidsopties van Vlaams minister van sport Muyters: <http://www.philippemuyters.be/>

¹⁰ Afstemming dient gezocht met het door de provincie Antwerpen in voorbereiding zijnde PRUP voor clusters glastuinbouw Rijkevorsel-Hoogstraten.

¹¹ Afhankelijk van nog op te heffen stortbestemmingen ter hoogte van Helhoekheide, ea mogelijk te behouden als actiegebied.

de delen die in het BPA Groenstraat (BVR 30.06.1994) zijn opgenomen en bepalingen bevatten ten aanzien van harde infrastructuur, zijn buiten het plangebied gehouden.

Zuidelijk van het kanaal werd afstemming gezocht met het in opmaak zijnde gewestelijk RUP voor het HGB Steenbakkerij Floren. De clubvisvijver die op basis van het sectoraal BPA zonevreemde recreatie deelplan: Oostmalsebaan II, een overwegend natuurbestemming heeft gekregen, wordt ook opgenomen. De in het BPA vastgelegde harde bestemmingen blijven gehandhaafd.

Het ontginningsgebied Kraaienhorst wordt mee opgenomen met het oog duidelijkheid te verschaffen over de eindvisie voor het gebied.

Ten aanzien van de verwerkingsinstallaties van IGEAN werd op basis van de vergunningstoestand en het gemeentelijk planningsinitiatief bepaald welke delen van het stortgebied op het gewestplan wel en welke niet binnen de plangebiedcontour van voorliggend RUP worden opgenomen.

Belangrijkste planningsopdracht in dit gebied is de bestemmingen, waaronder een aantal stortgebieden en in Kraaienhorst, ontginningsgebieden in overeenstemming te brengen met de actuele toestand met het oog op de versterking van de natuurlijke structuur. Voor het landschappelijk waardevol agrarisch gebied in het oostelijk deel van dit deelplan wordt nagegaan of een verweving of bestemmingswijziging aan de orde is.

4.2.3 Verantwoording voor deelplannen Centraal-Noord en Centraal-Zuid

Het plangebied van deze deelplannen omvat het ontginningsgebied, uitbreiding van ontginningsgebied en natuurcomplex ter hoogte van Het Blak-Meergoor (noord) en Ekstergoor (zuid). Tevens worden oostelijk en westelijk agrarische gebieden meegenomen binnen het plangebied.

In het westen en noorden worden belangrijke harde functies (bedrijventerrein De Meren en recreatiegebied Breebos) alsook snippers landelijk woongebied (verspreid in beide deelplannen) buiten het plangebied gelaten. Uitzondering hierop vormt het niet aangesneden woonuitbreidingsgebied ter hoogte van Kievitsheide Hoge Bergen waarvoor een herbestemming wordt vooropgesteld.

Globaal komt het plangebied vrij goed overeen met de afbakening van het actiegebied in het OUP mits uitsluiting van de delen besproken in voorgaand hoofdstuk.

Belangrijkste planningsopdracht in het **noordelijk deel** van dit gebied is in eerste instantie duidelijkheid scheppen in de bestemming en nabestemming van het ontginningsgebied Blak-Meergoor en Luisterborg (stortgebied) hierbij voortgaand op de VLM-studie hierover. Verder kunnen de (veelal zonevreemde) bosfragmenten in het landbouwgebied oostelijk van Merksplas-Kolonie en het recreatiecentrum Breebos worden versterkt in afstemming met de opties voor versterking van de samenhang van het landbouwgebied zoals wordt uitgewerkt in de RVK Rijkvorschel-Wortel. De overige landbouwgebieden die niet waren opgenomen in HAG kunnen worden herbevestigd.

In het **zuidelijk deel** zal de planningsopdracht vooral bestaan uit de schrapping van woonuitbreidingsgebied, van stortgebieden waarbij dan tevens afstemming gezocht wordt met de te bevestigen landbouwgebieden in het zuiden, enkele verkavelingen in het westen en het RWZI in het oosten van dit zuidelijk deel. Voor de Laakbeekvallei wordt een verwevingsconcept voorgesteld, het kasteelpark Pinti kan op basis van zijn erfgoedwaarde een aangepaste bestemming krijgen. Belangrijk tot slot is dat het bestemmingsplan duidelijkheid kan verschaffen over de opties (begrenzing RSG Turnhout, omleidingsweg, bestemmingen) in het gebied westelijk van het bedrijf Metallo-Chimique.

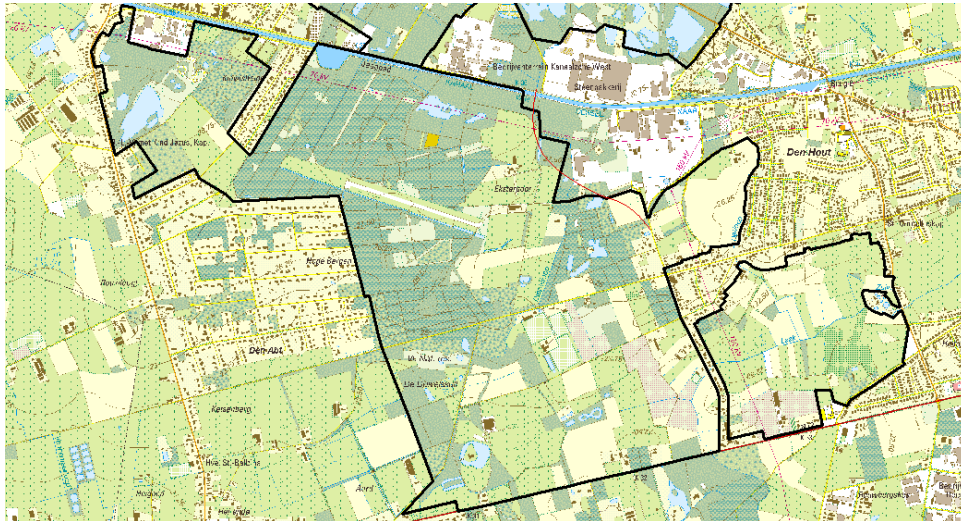
4.2.4 Verantwoording voor deelplan Oost

Het plangebied omvat het natuurgebied en ontginningsgebied Heksenkuil en Oosteneinde (ook bekend als Boensberg) alsook het landschappelijk waardevol agrarisch gebied oostelijk hiervan tot aan de ring van Turnhout.

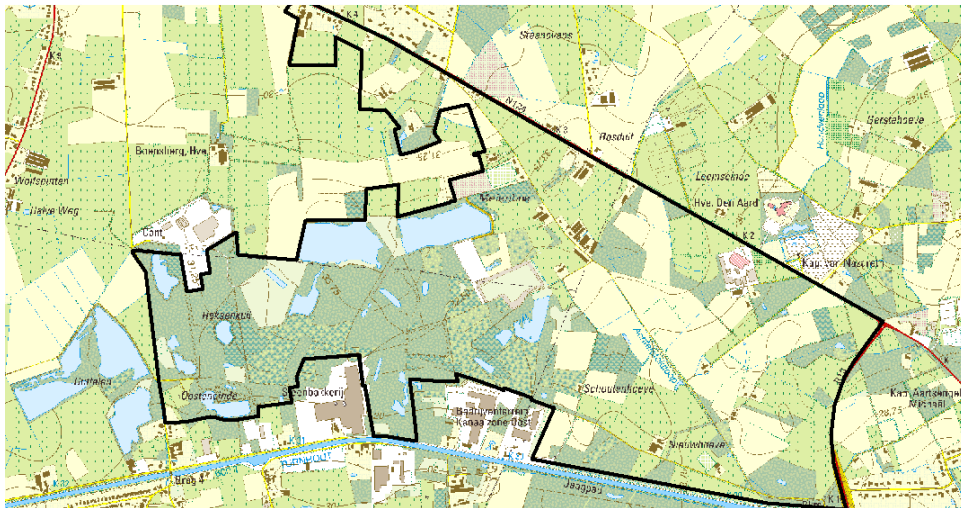
In het westen is afgestemd met het gewestelijk RUP HGB Milieubedrijf Beerse-Merksplas (BVR 14.12.2012). De harde bestemmingen (infrastructuur en delen met zeer gebiedsspecifieke bepalingen t.a.v. de stortactiviteiten van het bedrijf) zijn buiten het

Verder bestaat de planningsopdracht er in het overwegende landbouwgebied met erfgoedwaarde in het oosten van dit deelplan te bestendigen.

Figuur 8. Situering deelplan Centraal-Zuid (situering op topokaart)

Figuur 9. Situering deelplan Oost (situering op topokaart)

4.3 Analyse deelstructuren

4.3.1 Fysisch systeem

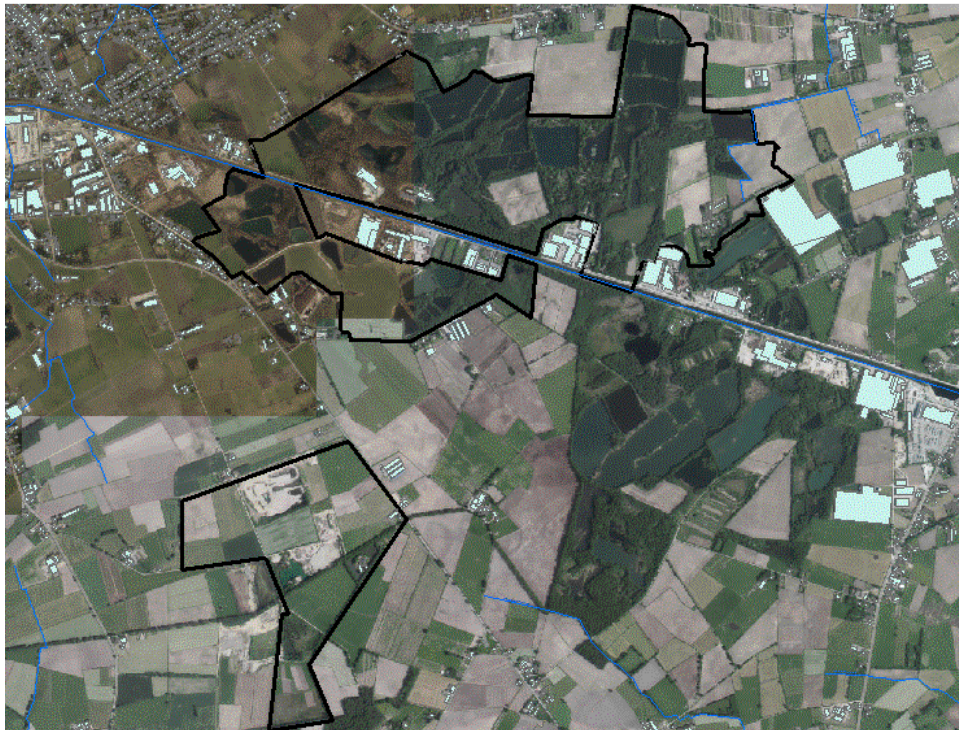
Het plangebied van voorliggend RUP maakt deel uit van het 'groot aaneengesloten open-ruimtegebied Noorderkempem' met een concentratie en specialisatie van grondloze veehouderij en tuinbouw onder glas of plastic en belangrijke natuurcomplexen voornamelijk langs het Kanaal Dessel-Schoten en bestaande uit vooral voormalige klei-ontginningsgebieden.

Op Vlaams schaalniveau kunnen de volgende structuurbepalende elementen worden gedefinieerd.

- de Noorderkempem is één van de bosrijkste gebieden van Vlaanderen. Grote eenheden naaldbossen en gemengd bos komen gebiedsdekkend voor, vooral op droge (stuif)gronden;
- Opvallend is een west-oost gerichte bosgordel in het zuiden van het plangebied;
- de ecologische noord-zuid verbinding: een 'reeks bossen' afgewisseld met gronden in landbouwgebruik (Meerle, Wortel, Veldenberg, St-Jozef);
- het kanaal Dessel-Schoten waarlangs verlaten kleiputten met spontane natuurontwikkeling;

- belangrijke kwel- en infiltratiegebieden, een kwetsbare en diepe grondwatertafel;
- geheel van eerder grootschalige, open en functioneel sterk samenhangende landbouweenheden, met hoofdzakelijk melkveehouderij met voorkomen van verspreide bebouwing en lineaire perceelsrandbegroeiing;
- kleinschalige landbouweenheden, die op zich ook een sterk functionele samenhang vertonen voor eerder grondloze productierichtingen;
- landschappelijke elementen zijn het kanaal Dessel-Schoten, de bossen van de Noorderkempen en een aantal (beschermde) landschappen met 'relictwaarde'. Het centrale deel is grotendeels gevat in relictzone;
- het regionaalstedelijk gebied Turnhout, waarbij ook delen van de gemeente Beerse werden geselecteerd, aan de oostelijke rand van het plangebied;
- het plangebied omvat geen hoofdwegen; noord-zuid vormt de N14 (tss. deelplan west en centraal: Malle-Rijkevorsel-Hoogstraten) de belangrijkste weg (secundaire weg type II); zuidelijk wordt het centrale deelplan begrensd door de secundaire weg type III N12;

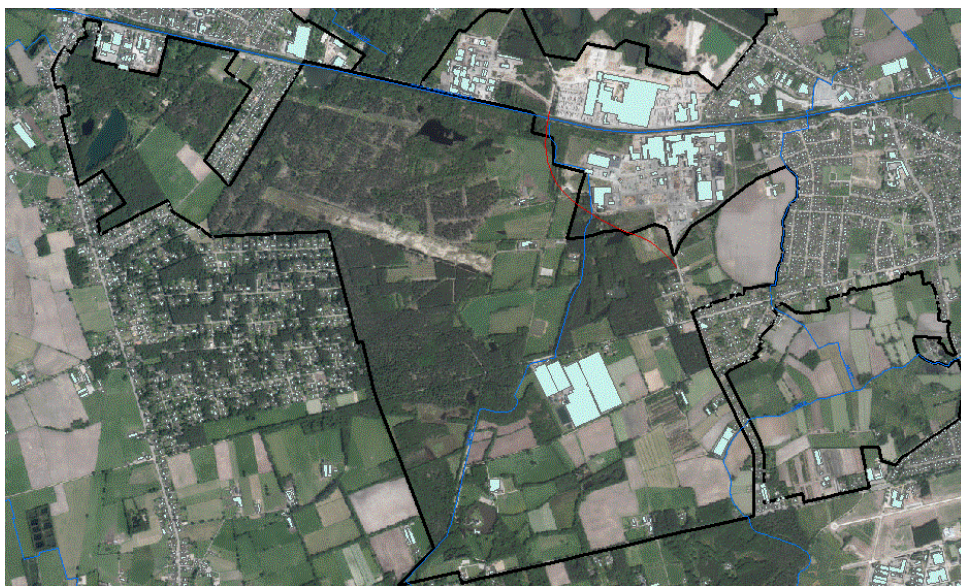
Figuur 10. Deelplan West: Orthofoto met aanduiding waterlopen en bebouwing

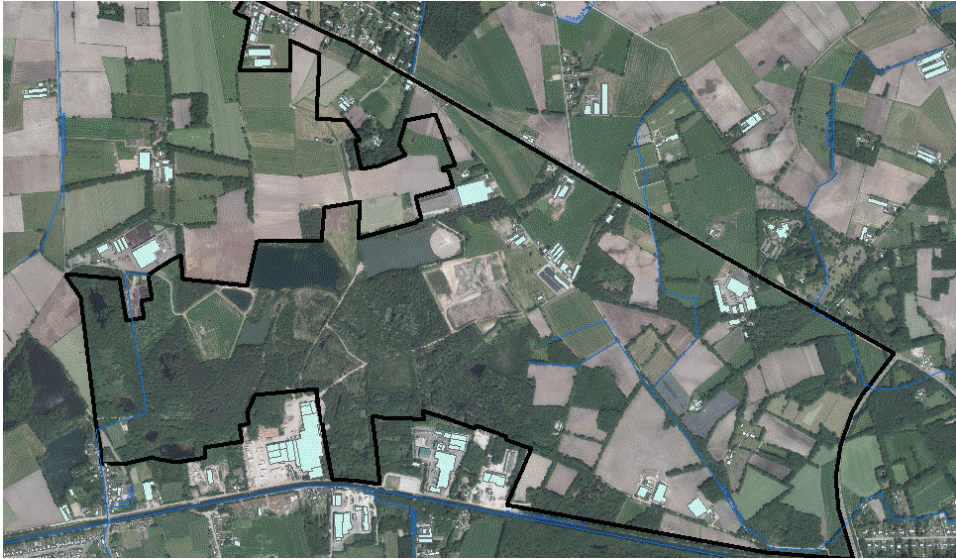
Figuur 11. Deelplan Centraal-Noord: Orthofoto met aanduiding waterlopen en bebouwing

Figuur 12. Deelplan Centraal-Zuid: Orthofoto met aanduiding waterlopen en bebouwing

Figuur 13. Deelplan Oost: Orthofoto met aanduiding waterlopen en bebouwing

4.3.2 Agrarische structuur

Globale omschrijving

Het plangebied omvat enkel gebieden die niet herbevestigd zijn als agrarisch gebied. In dit plangebied gaat het dan ook voornamelijk om gebieden met eerder hoge landschappelijke en ecologische waarde door de aanwezigheid van vele kleine landschapselementen of natuur- en bosgebieden.

De agrarische structuur in het plangebied is voornamelijk veehouderij (melkvee-, vleesvee-, varkens- en pluimveehouderij). In het gebied zijn heel wat jonge en dynamische bedrijven werkzaam.

Uit de statistische gebiedsinfo is gebleken dat er 217 landbouwers actief zijn binnen de plancontouren en 33 landbouwbedrijfszetels gevestigd zijn in het plangebied. 71 landbouwers zijn sterk betrokken bij dit planningsinitiatief aangezien een groot gedeelte van hun gebruikspcelen zijn opgenomen binnen de plancontouren.

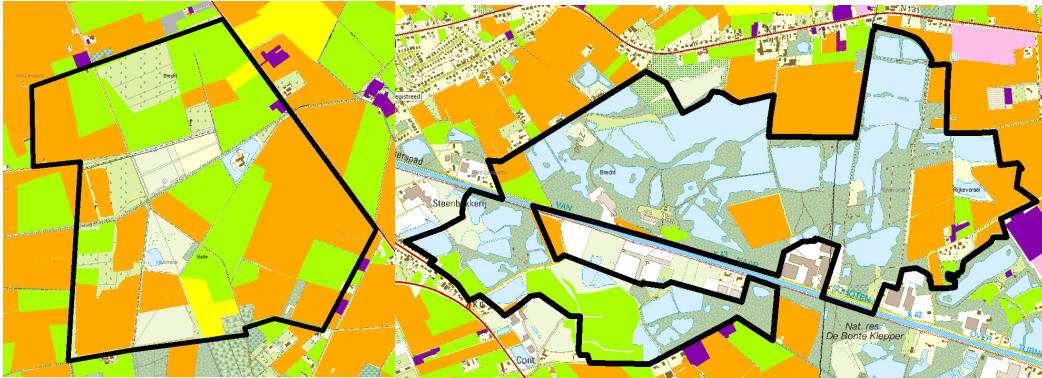
Deelplan West: De Leeuwerik

Elementen van de bestaande agrarische structuur

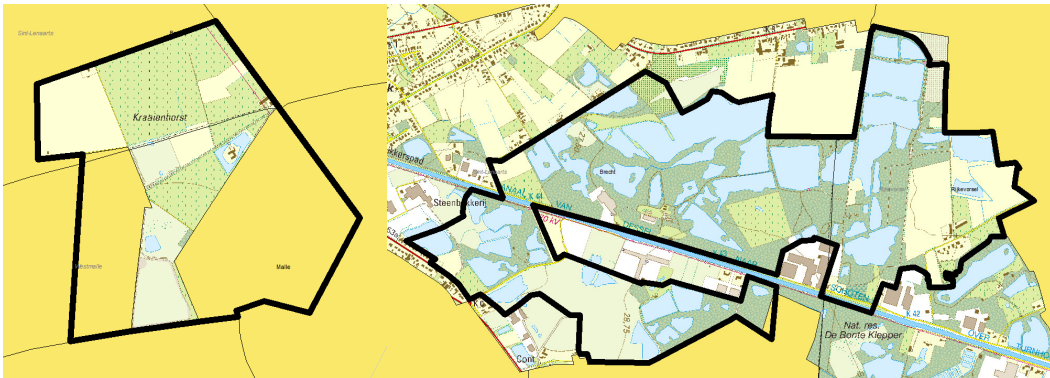
In de omgeving Leeuwerik (enkel het oostelijk deel van het deelplan) is één aangifteplichtige landbouwbedrijfszetel gelegen. Het betreft een melkveehouderij. Er is geen zonevreemd landbouwgebruik. De omgeving maakt deel uit van de ruilverkaveling 'nieuwe stijl' Sint-Lenaarts.

In de omgeving Kraaijenhorst is één landbouwbedrijfszetel gevestigd die zich gespecialiseerd heeft in de opfok van runderen. Het deelgebied is nagenoeg volledig in professioneel landbouwgebruik, voornamelijk als grasland of de teelt van voedergewassen (grasklaver en maïs) en wordt aangegeven door 18 verschillende landbouwers. Een gedeelte van het deelplan is gelegen in herbevestigd agrarisch gebied en er is geen zonevreemd landbouwgebruik aanwezig.

Figuur 14. Geregistreerde landbouwgebruikspercelen 2011 (omgeving Kraaijenhorst en Leeuwerik)

Figuur 15. Herbevestigde agrarische gebieden ((omgeving Kraaijenhorst en Leeuwerik)

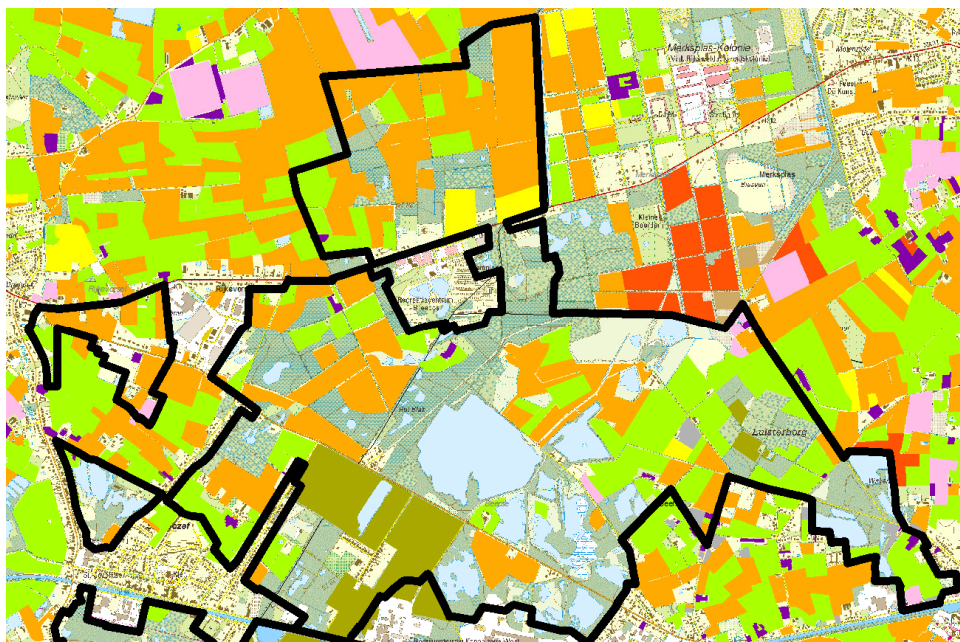
Deelplan Centraal-Noord: Het Blak-Meergoor-Luisterberg en Abtsheide

Elementen van de bestaande agrarische structuur

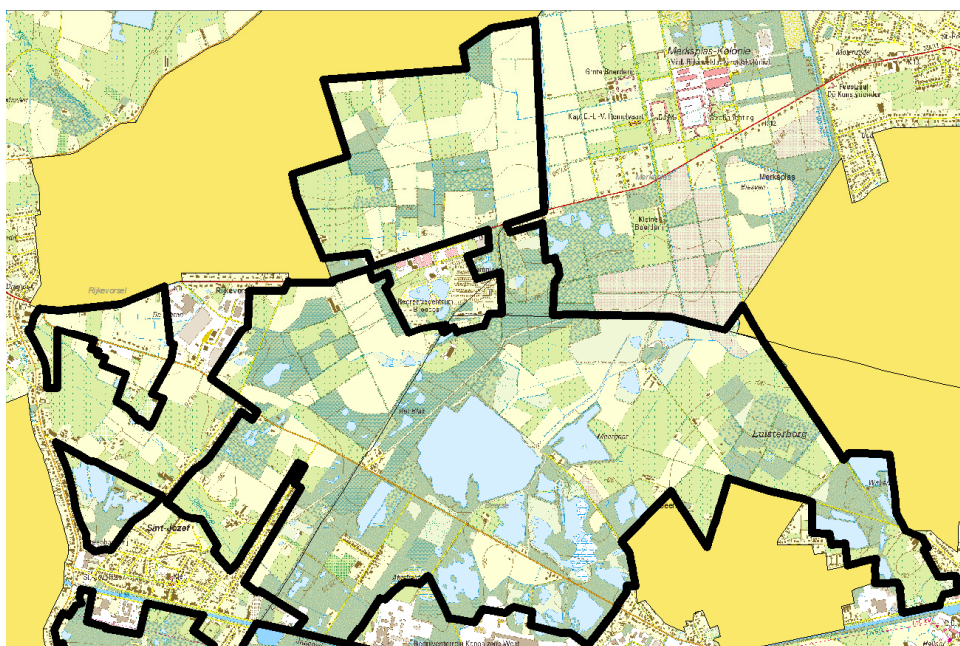
Ten noorden van Blak wordt het deelplan gekenmerkt door een afwisseling van bossen en professioneel landbouwgebruik. In dit gebied is één landbouwbedrijfszetel gevestigd van een melkveebedrijf. In de omgeving van Blak zijn vier aangegeven landbouwbedrijfszetels gevestigd van een rundveebedrijf, legkippenbedrijf, een varkenshouderij en een paardenhouderij. Het agrarisch gebied in dit deelplan is bijna volledig in professioneel landbouwgebruik als grasland of de teelt van voedergewassen (grasklaver en maïs). Er is in beperkte mate zonevreemd landbouwgebruik aanwezig. Het betreft een maïsakker met een oppervlakte van ongeveer 8ha.

In de omgeving van Luisterberg zijn vier landbouwbedrijfszetels gevestigd waarvan twee paardenhouderijen, een rundveebedrijf en een glasgroentebedrijf. Met uitzondering van de percelen van het glasgroentebedrijf, worden alle landbouwpercelen uitibaat als grasland.

Figuur 16. Geregistreerde landbouwgebruikspercelen 2011

Figuur 17. Herbevestigde agrarische gebieden

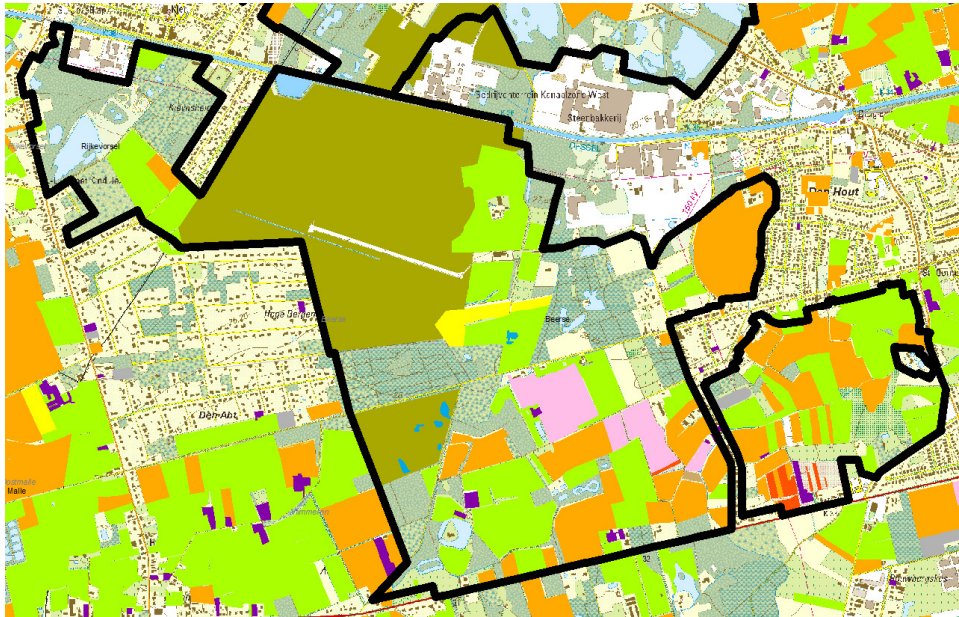
Deelplan Centraal-Zuid: Kievitsheide-Ekstergoor-Duivelskuil en landbouwgebied Laakbeekvallei

Elementen van de bestaande agrarische structuur

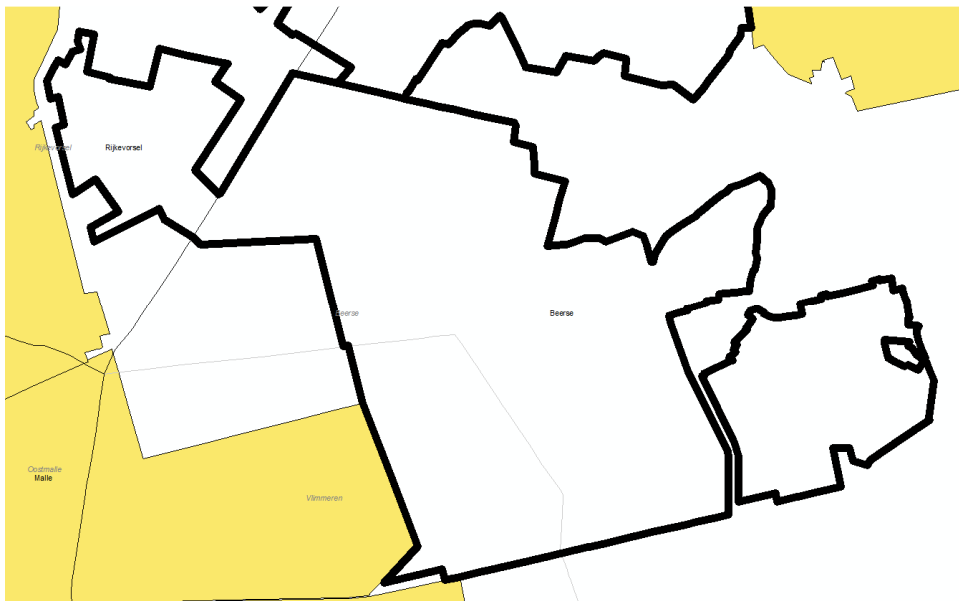
De professionele agrarische gebruikspcelen bevinden zich vooral in het zuidelijke gedeelte van het deelplan. Hier zijn bedrijfszetels van een boomkwekerij, een glasgroentenbedrijf, een paardenhouderij en een sierteeltbedrijf. Het agrarisch gebied binnen dit deelplan is nagenoeg volledig in landbouwgebruik, voornamelijk als voedergewassen en grasland. Er is beperkt zonevreemd landbouwgebruik aanwezig in natuurgebied, het gaat dan om een oppervlakte van ongeveer 24ha¹².

¹² Hiervan wordt een zekere oppervlakte 'landbouwgebruik' door ANB gegenereerd.

Figuur 18. Geregistreerde landbouwgebruikspercelen 2011

Figuur 19. Herbevestigde agrarische gebieden

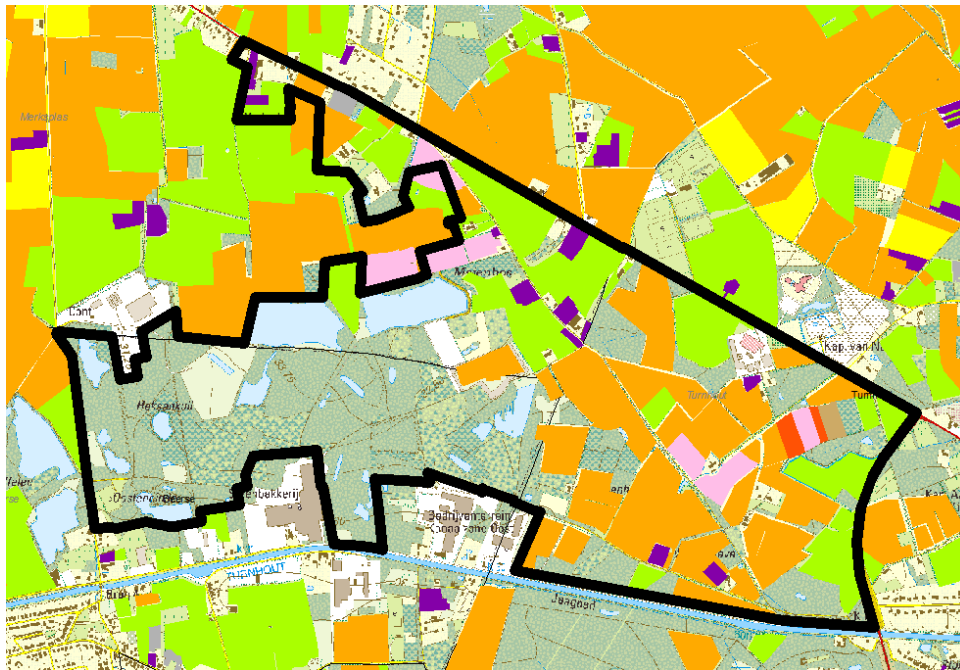

Deelplan Oost: Meienbos–Nieuwhoeve

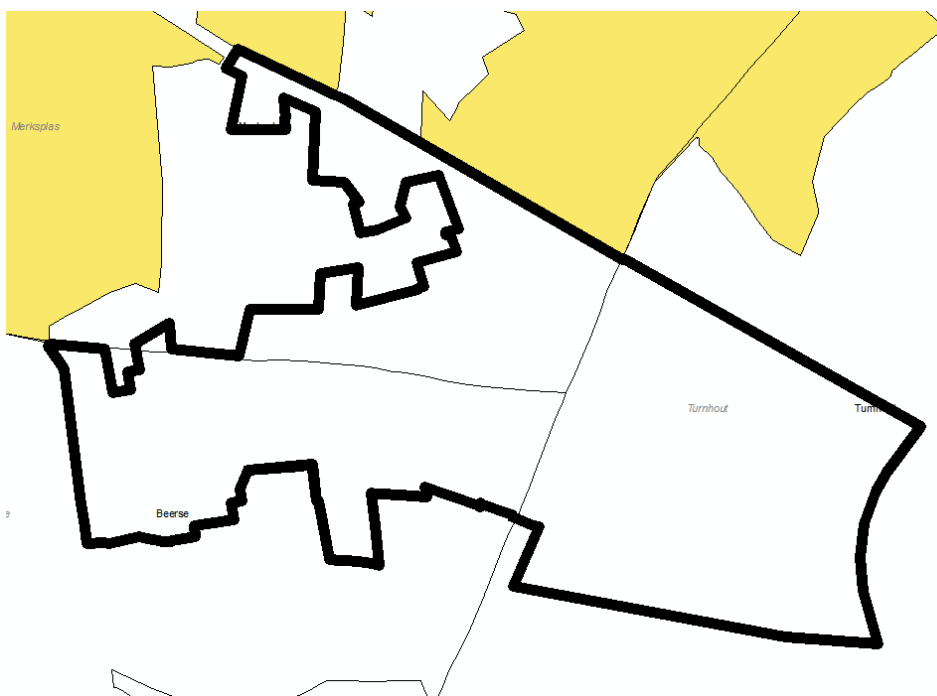
Elementen van de bestaande agrarische structuur

In dit deelgebied zijn acht landbouwbedrijfszetels gelegen. Het gaat om een rundveebedrijf, vijf melkveebedrijven, een sierteeltbedrijf en een pluimveebedrijf. De agrarische gebieden zijn bijna volledig in landbouwgebruik als grasland, voedergewassen, vollegrondsgroenten en voor bloemeteelt.

Figuur 20. Geregistreerde landbouwgebruikspercelen 2011

Figuur 21. Herbevestigde agrarische gebieden

4.3.3 Natuurlijke structuur

Globale omschrijving

Het gebied wordt gekenmerkt door een mozaïek van bossen, heiden, plassen en vennen met aanwezigheid van Europees te beschermen habitats en soorten.

De waterplassen zijn van belang als leefgebied voor diverse soorten watervogels (eenden, ganzen, zwanen, steltlopers). Ze worden, net als andere voorkomende waterlichamen, gekenmerkt door een rijke amfibieënfauna. Op de oevers van de plassen komen

oeverkruidvegetaties voor. Naast dit Europees habitat komen regionaal belangrijke biotopen 'rietland' en 'vochtig, meso- tot eutroof wilgenstruweel' voor. Veel van de plassen zijn omgeven door bossen of heidegebieden.

Bij de bossen overheeft naalddhout. In de natste delen van het gebied treft men vooral alluviale bostypes aan. De zogenaamde zuurminnende eikenbossen zijn nog jong en hebben de meeste kansen op de drogere gronden. Zowel op de droge als natte gronden komen boshabitats voor die zich als boshabitats kunnen ontwikkelen die behoren tot de Europees te beschermen habitats. In het gebied komen verschillende droge heidevegetaties, vochtige heide en duinheidehabitats voor.

Het kanaal Dessel-Schoten vormt een belangrijke verbinding tussen de verschillende bos- en natuurcomplexen én is ook van belang voor vleermuizen.

Deelplan West: De Leeuwerik

Elementen van de bestaande natuurlijke structuur

Ontginningsplassen (Apo, Aom, Ap, App, ...) en verlaten steenbakkerijen zijn aspectbepalend. Tussen de plassen komen boshabitats voor. Enkele gedempte groeves zijn omgezet in weiland en/of beplant met populieren. Eikenberkenbos (Qb) komt tot ontwikkeling op de drogere delen. Heidevegetaties ontbreken in de Leeuwerik.

Vaartkant Rechts (Brecht, ten zuiden van het kanaal Dessel-Schoten) omvat een mozaïek van ontginningsplassen in natuurontwikkeling (Ae, Aer, Ao, ..), stortputten (Ko), opgehoogde terreinen (Kz, Ku) en soortenarme graslanden (Hx, op vergraven terreinen).. De actieve steenbakkerij Floren ligt westelijk van het plangebied in industriegebied De Hoef.

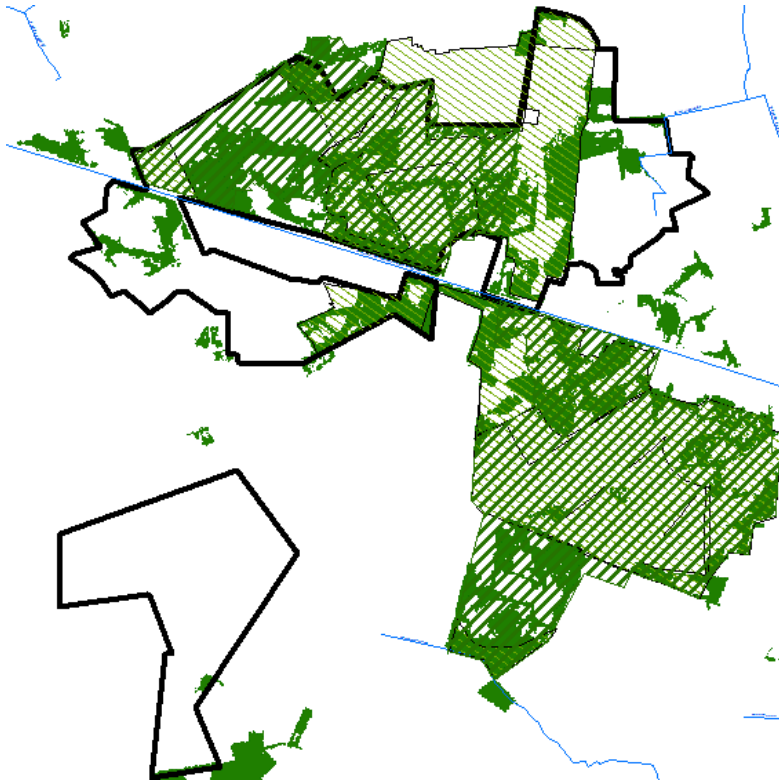
Het kleiputtencomplex van Brecht-Rijkevorsel is vooral belangrijk voor overwinterende watervogels, in het bijzonder voor eenden (Smient als Bijlage IV-soort). Overwintering van wilde ganzen (grote aantallen Toendrarietganzen en Kolganzen) in de omgeving van de SBZ (ten noorden van Leeuwerik en ten westen van Volharding-Klokkeven) is een redelijk recent fenomeen.

Kraaijenhorst is een gemengd landbouwgebied met zowel akkers (Bs) als weilanden (Hx, Hp, Hpr, Hp*, Hj,...), dat relatief rijk is aan KLE's (wegbermen, bomenrijen of houtkanten). In de overgangszone van het open landbouwgebied naar het kasteelpark van Westmalle liggen enkel naalddhoutpercelen en een bosfragment van gemengd loofhout (dominantie van berk). De percelen met Grove den zijn bebost in de periode 1850-1910. Een aantal zeer algemene bosvogelsoorten komt (broedend) voor: Boomkruiper, Buizerd, Grote Bonte specht. Landschapsecologisch zijn deze KLE's van belang als stapsteen/verbinding.

In de reeds uitgekleide zone liggen enkele waterplassen, andere delen van het gebied zijn nog in ontginning. De ontginningsplassen en het ruime(re) omliggende landbouwgebied hebben een belangrijke avifaunistische waarde. Daar waar er actieve ontginning is, komen typische pioniers zoals oeverzwaluw, kleine plevier en blauwborst (broedend) voor. Naast algemene soorten libellen die kenmerkend zijn voor open stilstaand water, komen soorten voor die typisch zijn voor vennen (voorkomen owv voedselarm karakter van de ontginningsplassen). In het landbouwgebied broeden (primaire en secundaire) weidevogels als grutto, wulp, scholekster, Kievit, graspieper, veldleeuwerik en roodborsttapuit.

Ten noordoosten van Kraaijenhorst ligt langs het kanaal Dessel-Schoten een groter, aaneengesloten ontginningscomplex. De voormalige ontginningsplassen zijn voor meerdere soorten watervogels van (boven)regionaal belang.

Figuur 22. Boskartering 2010 – SBZ - VEN

Knelpunten en potenties

Langs het kanaal Dessel-Schoten bevinden zich historisch verankerende bedrijven. Nieuwe bedrijven hebben zich gevestigd op voormalige fabriekssites. Naast verstoringseffecten kan de aanwezigheid van industriële activiteit (in een groter bos- en natuurcomplex) leiden tot ruimtelijke effecten zoals ruimte-inname, fragmentatie en barrièrewerking.

Ten aanzien van Kraaijenhorst is er direct verlies en aantasting van vlakvormige natuurwaarden en KLE's door schaalvergroting landbouw (autonome evolutie), inname door lawaaisporten, aansnijden voor ontginning

Er zijn zowel potenties voor heide- als boshabitats. Voor het gros van de vergraven terreinen (klei-ontginning) doet PotNat geen uitspraken¹³.

Gewenste ruimtelijke structuur

De structuurbepalende natuurcomplexen van bossen, heiden, vennen en plassen, eigen aan de verlaten klei-ontginningsputten langs het kanaal, moet in samenhang met de cultuurhistorische en landschappelijke context behouden en versterkt worden. Voor deze complexen wordt gestreefd naar herstel van de natuurlijke waterhuishouding, de ontwikkeling van waardevolle gradiënten en graduele overgangen tussen verschillende vegetatietypen (bos, heide, vennen, plassen, moerasvegetaties, broekbossen,...). Voor de waterpartijen langs het kanaal Dessel-Schoten streeft men naar de ontwikkeling van meer natuurlijke oevers en ondiepe plas-draszones met maximale ontwikkelingsmogelijkheden voor watergebonden (avi)fauna en flora. Enkele plassen hebben eveneens potenties voor de verweving van functies (natuur, recreatie).

¹³ Het PotNat-model is een op het INBO ontwikkelde methode die op Vlaamse schaal op basis van abiotische factoren natuurpotenties kan inschatten. Het kan een hulpmiddel zijn bij ecologische gebiedsvisies, gebiedsgerichte afbakeningen en beheerplannen. Zie: http://www.inbo.be/content/page.asp?pid=BOL_NAT_PotNat

Het kanaal Dessel-Schoten kan via een gericht beleid voor haar oevers en haar omgeving bijdragen tot een natte verbinding voor fauna en flora tussen belangrijke natuurlijke gebieden. Het kanaal kan ook worden ontwikkeld als drager van recreatieve en toeristische ontwikkelingen.

In het OUP¹⁴ (Ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos, 2008) wordt ten aanzien van dit plangebied een versterking van de natuurwaarden in de ontginningsgebieden Leeuwerik en Klokkeven geformuleerd.

Natuurdoelen:

Voor de alle hierboven genoemde HT's wordt in de G-IHD's of een uitbreiding, minstens een verbetering van de kwaliteit voorzien. Volgens de G-IHD's is deze SBZ **essentieel voor 3130, belangrijk voor 2330, 3140, 3150, 4010, 7150, 4030, 9190, 91E0. Deze SBZ-H is zeer belangrijk voor Kamsalamander, Ruige dwergvleermuis en Rosse vleermuis** en belangrijk voor de andere Bijlage II-soorten (Drijvende waterweegbree, Heikikker, Poelkikker, Laatzvlieger, Gewone dwergvleermuis).

Natuurbeheer

De gemeente Brecht is een (kleine) openbare eigenaar in de Leeuwerik. Er is geen technisch beheer door ANB.

Deelplan Centraal-Noord: Het Blak-Meergoor-Luisterberg en Abtsheide

Elementen van de bestaande natuurlijke structuur

Met het gebied St. Jozef wordt het ontginningsgebied ten noorden van de vroegere steenbakkerij SAS te Rijkevorsel bedoeld. Het gebied is deels ontgonnen, deels in ontginning. Het gebied wordt gekenmerkt door oligotrofe (Ao) en eutrofe plassen (Ae), eikenberkenbos (Qb), struweel (Sz, Sf) en graasweiden (Hp, Hx). Het gebied is ingekapseld door bebouwing (woonstraten). De huidige faunawaarde van het gebied beperkt zich tot vogels.

Ten oosten van het ontginningsgebied ligt het bosgebied Hoge Heideweg. Het gebied omvat naalddhoutaanplanten (Ppmb, Ppmh), struwelen (Sf) en waterpartijen (Ae, vermoedelijk oude, kleinschalige ontginningsplassen). Het gebied is ingekapseld in bebouwing (woonstraten) en hierdoor ruimtelijk geïsoleerd. De woningen langs de Hoge Heideweg snijden het bosgebied zelfs aan. Het is een eiland in een versnipperd open gebied.

Ten westen van het bosgebied Hoge Heideweg ligt op grondgebied Rijkevorsel en Beerse het gebied Pomp-Poelberg (eigenaar en beheerder ANB, in totaal ca. 27 ha). Het natuurdomein bestaat uit 2 delen: Pomp (grondgebied Beerse) en Poelberg (grondgebied Rijkevorsel). De Pomp bestaat uit een oude, gelijknamige kleiput (Ae), een restant van de vroegere baksteenindustrie en omgeven door struweel (Sz), moerasbos (Vn), eikenberkenbos (Qb) en dennenbos (Ppmb). In de bossen ten westen van de kleiput liggen enkele vennen (Ao). Poelberg is een mozaïek van eikenberkenbos (Qb), struweel (Sz), ruigtes, plassen (Ao), grasland (Hp), schraalland (Ha) en heidevegetaties (Cgb). Beide gebieden worden van elkaar gescheiden door het aardgastracé: een brede, boomloze strook waar een soortenrijk schraalgrasland (Ha) wordt ontwikkeld. In de poelen van Poelberg komen alle inheemse salamandersoorten voor (waaronder Kamsalamander) en op de kleiput De Pomp (Ae) groeien zeldzaamheden als loos blaasjeskruid en vlottende bies. Ten zuiden van Pomp-Poelberg liggen vergraven terreinen in bosontwikkeling (Sz) met verspreide plassen (Ae).

Pomp-Poelberg wordt door de Lange Kwikstraat gescheiden van het natuurgebied Abtsheide (ca. 30 ha), ook in beheer bij het Agentschap voor Natuur en Bos. In Abtsheide voorkomen van heidevegetaties (Cm, Cmb, Cgb,...), eikenberkenbos (Qb), naalddhout (Ppmh, Ppmb), struweel (Sf) en oligotrofe plassen (Ao).

Dezelfde habitats zijn ook kenmerkend voor de oostelijker gelegen Lage Heide, al komen hier lokaal ook iets rijkere habitats voor (Ae, Mr, Sf). Ten zuidoosten van de zgn. 'Geknikte Weg'

¹⁴ Operationeel Uitvoeringsprogramma opgemaakt in het kader van de afbakening van de agrarische en natuurlijke structuur.

liggen vergraven terreinen met plassen (App, Ae) omgeven door struweel (Sz), eikenberkenbos (Qb) en open plaatsen met heiderelicten (Cm, Cgb). Abtsheide en Lage Heide (ten zuiden van de Rijkervorselse weg) worden gescheiden door een landbouwenclave (Bs). De Lage Heide (historisch ontgonnen) loopt door ten noorden van de Steenweg op Rijkervorsel (ook historisch ontgonnen) in een mozaïek van eikenberkenbos (Qb), struweel (Sz, So), heide (Cm, Cmb), plassen (Apo, Aom, Ao) en graslanden (Hj, Hr).

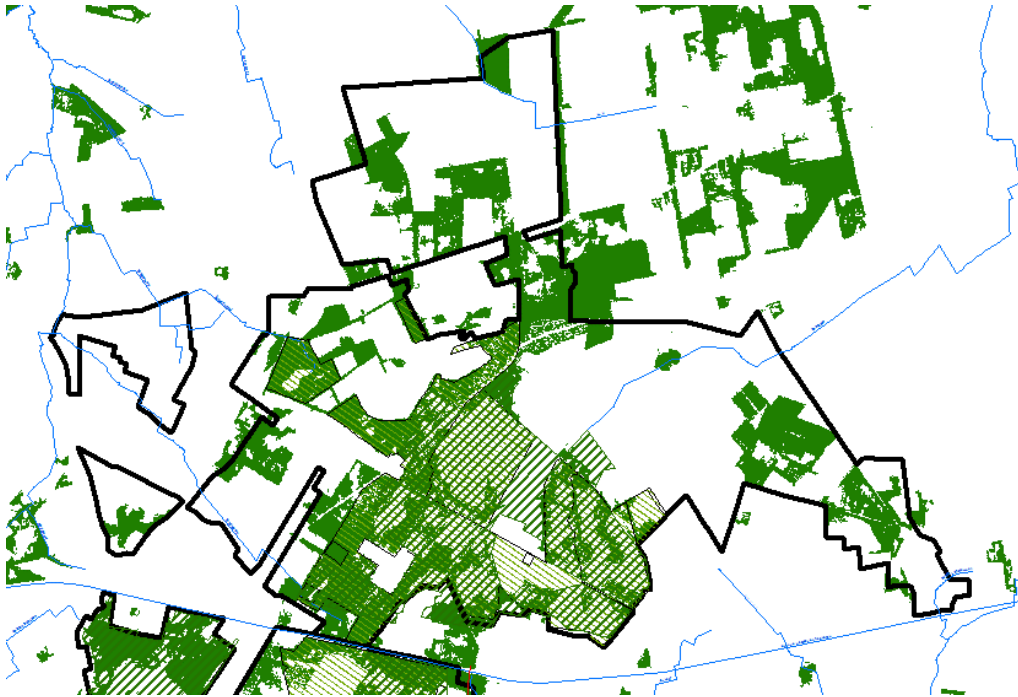
De Lage Heide gaat in het westen over in het ontginningsgebied Blak-Meergoor. Het Blak is een ontginningsplas in natuurontwikkeling (ca. 25 ha) met code Apo. Het Blak wordt omgeven door naaldhout (Ppmh, Ppmb, Ppms, Pms), struweel (Sz) en heide (Ce, Cg, Cdb, Cmb). Aansluitend ligt een kleinere ontginningsplas (Apo, ca. 8ha). Het Blak is een belangrijk gebied voor overwinterende watervogels met name voor wintertaling en andere soorten zwemeenden Krakeend, Pijlstaart, Slobeend en Smient en wint aan belang als slaapplek voor meeuwen (Kokmeeuw, Stormmeeuw, Kleine mantelmeeuw en Zilvermeeuw). Ook qua libellen is het Blak met 22 soorten een soortenrijk gebied, waarvan 8 kenmerkende vensoorten. Ten noorden ligt het zgn. Meergoorgebied (uitbreiding van ontginning). Het aandeel graslanden met botanische waarde (Hp*, Hj) is gering. De meeste graslanden zijn niet waardevol (Hp en Hx), wat ook geldt voor de akkers (Bs). Al deze percelen zijn wél van belang voor de avifauna: broedend voorkomen van Kievit, Scholekster, Wulp, Grutto, Roodborsttapuit, Rietgors. In de periferie (Cm, Cmb) met de Blakheide komt Boomleeuwerik tot broeden. Ten noorden van het Meergoorgebied ligt het zgn. Koloniegebied Oost en West. Het betreft een actieve groeve (Kc). De Blakheide is beboste duinenrug (Ppmh, Ppmb, Pmb, Pms, Pmh, Qb) met vennen (Ao) en heide (Cm, Ce).

Het oosten van de gemeente Rijkervorsel wordt tussen de Vorselmoerweg en de gemeentegrens met Beerse gekenmerkt door een bosrijke omgeving. Het betreft kleinere bos- en natuurcomplexen die aansluiten op de bovenlokale noord-zuid georiënteerde bos- en natuurcomplexen in de gemeente Beerse en Merksplas. Tussen de bospercelen (Pa, Pmb, Ppmb, Ppms, Qb), dreven (Qb) en ven- (Ao, Sz) en heiderelicten (Cmb) liggen soortenarme graslanden (Hp, Hx) en akkers (Bs).

Ten noorden van de Steenweg op Merksplas en het recreatiedomein Breebos situeert zich het gelijknamige gebied Breebos. Een gesloten tot halfopen landschap met bossen (Pmb, Pa, Ppmb, Vn, Qb), bomenrijen, houtkanten en enkele graslanden met (beperkte) botanische waarde (Hp*, Hj). Tegen de Steenweg komt verspreide bebouwing (Un) voor. Ten oosten van het recreatiedomein Breebos (grondgebied Merksplas) verspreide plassen (Ae, Ao) en heidevegetaties (Cgb), aansluitend op een ruimer ven- en heidegebied in Merksplas-Kolonie (niet in projectgebied).

Ten oosten van het Blak-Meergoorgebied ligt het bosgebied Luisterborg (Qb, Ppmb; eigendom gemeente Beerse en ANB) dat geïsoleerd ligt in een open cultuurlandschap. Ten zuidwesten hiervan ligt een kleiner bos- en natuurcomplex bestaande uit de gemeentelijke visvijver Ginnekenshoek (Apo, Aom, Ae, Qb), het voormalige stort Vogelzang (Ku, Mr) en privé-visvijvers (Ae, Lhb) langs de Vossenbrugstraat. Dit complex vormt samen met Luisterborg een belangrijke stapsteen tussen het Blak en het gebied Oosteneinde-NOVA.

Figuur 23. Boskartering 2010 – SBZ - VEN

Knelpunten en potenties

In het deelgebied liggen natuur- en bosterreinen die te klein in oppervlakte zijn, te ver van elkaar liggen en/of onvoldoende interne samenhang hebben. Dit kan leiden tot verlies aan habitats, leefgebied van soorten en uiteindelijk ook het verdwijnen, zelfs lokaal uitsterven van soorten. De autonome evolutie versterkt dit.

Het Gewestelijk RUP Afbakening Regionaalstedelijk Gebied Turnhout voorziet een omleidingsweg tussen de N12 en de bedrijven langsheen het kanaal Dessel-Schoten. Afhankelijk van het gekozen scenario snijdt de nieuwe lokale weg Abtsheide aan. Het ontstaan van harde barrières (door transportinfrastructuur en andere vormen van grondgebruik) tussen leefgebieden van soorten betekent dat netwerken van soorten uiteenvallen. Verkeerswegen (bestaand/gepland), het kanaal Dessel-Schoten, bebouwing en ander direct grondbeslag zijn in de context van dit deelgebied het meest belangrijk.

De industriële activiteiten langsheen het kanaal genereren hindereffecten door verzurende deposities. Er zijn ook directe ruimtelijke effecten zoals ruimte-inname, fragmentatie van leefgebied en barrièrewerking.

De waterplassen in het gebied zijn veelal voedselarm. Aanwezige milieudrukken leiden (door onvoldoende buffering) tot eutrofiëring (instroming, inspoeling, verwaaiing van nutriënten), verzuring en verdroging.

In het gebied is er stijgende recreatiedruk. In functie hiervan wordt er ingegrepen op de (a)biotiek van het gebied met verdere degradatie van natuurwaarden.

PotNat doet geen uitspraken over de vergraven terreinen. De potenties voor grote oppervlaktes permanent water (voedselarm of –rijk) liggen in de ontgonnen en nog te ontginnen gebieden. Potenties voor oeverkruidvegetaties zijn er in de ontginningsplassen met een oligotroof karakter. Hoge Heideweg, Luisterborg, Vogelzang, Ginnekenshoek hebben uitgesproken bospotenties (droog > vochtig > nat bos). Voor alluviaal bos zijn er potenties op de droogvallende oevers van rijkere plassen (Ae). Voor de rbb's liggen hier eveneens de potenties.

Voor heide, venhabitats en overgangsvegetaties zijn er potenties in Pomp-Poelberg, Abtsheide, Lage Heide, Blak-Meergoor, Blakheide, Breebos incl. de kleinere bos- en natuurcomplexen in het oosten van Rijkvorsel (beperkt). Potenties voor 9190 zijn erin alle gebieden die heden bebost zijn met naaldbos. De ecotoopclusters moeten op een duurzame wijze (landschappelijk en ecologisch) met elkaar verbonden zijn.

Gewenste ruimtelijke structuur

De structuurbepalende natuurcomplexen van bossen, heiden, vennen en plassen, eigen aan de verlaten kleiontginningsputten langs het kanaal, moet in samenhang met de cultuurhistorische en landschappelijke context behouden en versterkt worden. Voor deze complexen wordt gestreefd naar herstel van de natuurlijke waterhuishouding, de ontwikkeling van waardevolle gradiënten en graduele overgangen tussen verschillende vegetatietypen (bos, heide, vennen, plassen, moerasvegetaties, broekbossen,...). Voor de waterpartijen langs het kanaal Dessel-Schoten streeft men naar de ontwikkeling van meer natuurlijke oevers en ondiepe plas-draszones met maximale ontwikkelingsmogelijkheden voor watergebonden (avi)fauna en flora. Enkele plassen hebben eveneens potenties voor de verweving van functies (natuur, recreatie).

Het kanaal Dessel-Schoten kan via een gericht beleid voor haar oevers en haar omgeving bijdragen tot een natte verbinding voor fauna en flora tussen belangrijke natuurlijke gebieden. Het kanaal kan ook worden ontwikkeld als drager van recreatieve en toeristische ontwikkelingen.

Natuurdoelen

Voor de alle hierboven genoemde HT's wordt in de G-IHD's of een uitbreiding, minstens een verbetering van de kwaliteit voorzien. Volgens de G-IHD's is deze SBZ **essentieel** voor **3130**, **belangrijk** voor **2330, 3140, 3150, 4010, 7150, 4030, 9190, 91E0**. Deze SBZ-H is **zeer belangrijk** voor **Kamsalamander, Ruige dwergvleermuis** en **Rosse vleermuis** en belangrijk voor de andere Bijlage II-soorten (Drijvende waterweegbree, Heikikker, Poelkikker, Laatvlieger, Gewone dwergvleermuis).

Blak en omgeving, Pomp, Abtsheide en Lage Heide zijn gelegen in de SBZ-H

Naast de Europees te beschermen habitats zijn de rbb's van belang voor het natuurbehoud. Deze zijn vaak een leefgebied van Europees te beschermen (vogel)soorten.

Natuurbeheer

De gemeente Beerse is openbare bosc eigenaar tp Blakheide, Luisterborg, Vogelzang, Ginnekenshoek, Huffelen (technisch beheer ANB). Het ANB is eigenaar en beheerder van Pomp-Poelberg, Luisterborg en beheerder van de Abtsheide (eigenaar Campine NV)

Deelplan Centraal-Zuid: Kievitsheide-Ekstergoor-Duivelskuil en landbouwgebied Laakbeekvallei

Elementen van de bestaande natuurlijke structuur

De Kievitsheide (Rijkevorsel) is biologisch waardevol tot zeer waardevol en omvat ontginningsplassen in natuurontwikkeling (Ap, Apo), plassen (Ae), vennetjes (Ao), heiderelicten (Cg, Cgb, Cmb), schraalland (Hab), struwelen (Sz), eikenberkenbos (Qb) en naalldhoutaanplantingen (Pa, Ppa). In de bossen komen eerder algemene bosvogelsoorten broedend voor.

In de zuidelijke rand van de residentiële woonwijk Den Abt liggen graslanden met biologisch waardevolle elementen (Hp+, Hp), begrensd met KLE's langs een veldweg. Lokaal werden er percelen omgezet in 'paardenweide' (Hx). De veldweg wordt in het zuiden begrensd door het landbouwgebied Ketsenberg (niet in projectgebied). Boomkikker is historisch gekend van het gebied Ketsenberg-Aard waar de soort verdween in de jaren '80 van vorige eeuw. Ten oosten hiervan ligt de Duivelskuil (eigendom en beheer ANB, biologisch waardevol tot zeer waardevol). Het gebied omvat een mix van naalldhoutaanplanten (Pmb, Ppmb), struweel (Sz, Sm), eikenberkenbos (Qb), maar wordt vooral gekenmerkt door schraallandvegetaties (Ha, overgaand naar Hp), droge (Cg) en natte (Ce) heidevegetaties en plassen (Ao, Aom, Ae). In

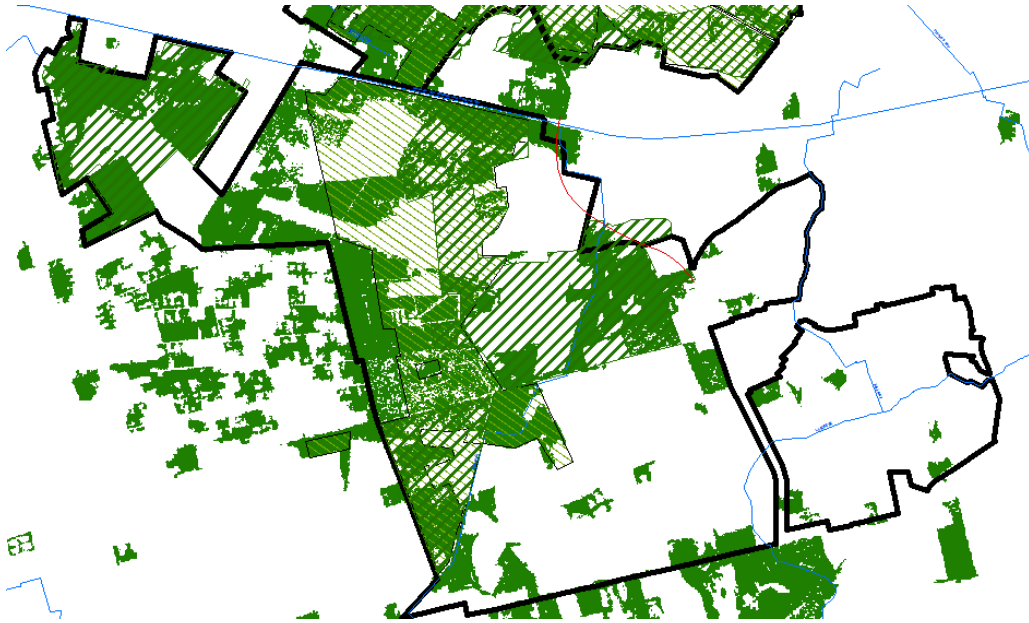
de oligotrofe plas langsheen de Klampovenstraat werden 13 soorten waterkevers en 16 verschillende soorten water- en oppervlaktewantsen vastgesteld. Acht hiervan zijn RL-soorten, waaronder Bladlopertje, Zwartbootsmannetje en Venduikerwants. Boomleeuwerik (onregelmatig) en boompieper komen broedend voor. Ten zuiden komen gagelstruwelen (Sm) voor welke geleidelijk overgaan in eikenberkenbossen (Qb). De bosbestanden zijn belangrijk als broedgebied voor roofvogels (Buizerd, Sperwer, Torenvalk). In het gebied en omgeving komen Groene en Bruine kikker, Gewone pad, Alpenwatersalamander, Kleine watersalamander en Kamsalamander voor.

Het gebied Eksterheide (beheer en eigendom ANB) is biologisch waardevol tot zeer waardevol. Het gebied omvat naalddhoutaanplantingen op landduinen (Pa, Ppa, Pmh, Ppmh, Ppms), eikenberkenbos (Qb), struwelen (Sz), moerasbos (Vo, Vn), afgewisseld met vennen (Ao), plassen (Ae), heidevegetaties (Cm, Ce, Cmb), schraalland (Ha), graslanden (Hr, Hp, Hj). Het vliegveld (Ki) werd opgebroken en maakte plaats voor 'vegetatieloze duinen'. Het gebied is belangrijk voor amfibieën, in het bijzonder voor Heikikker en Kamsalamander. Boomleeuwerik en Boompieper komen broedend voor. Tussen Eksterheide en Duivelskuil ligt de Gemeenteheide. In tegenstelling tot wat de naam laat vermoeden gaat het om openbaar bos (Pmh, Pms, Ppmb). In de oostelijke rand van de Eksterheide situeert zich een privé-domein (biologisch waardevol tot zeer waardevol). Het terrein bestaat uit naalddhoutaanplantingen (Ppmh, Pa, Ppa), eikenberkenbossen (Qb), vennen (Ao), bebouwing en paardenweiden (Hp). Tussen de Nieuwe Dreef en de kern van Den Hout ligt een ingesloten landbouwgebied (Hp, Hx, Bs) met verspreide biologisch waardevolle tot zeer waardevolle (lijnvormige) elementen (Mrb, Sz, Qb).

Ten oosten van de Duivelskuil situeert zich een bosrijk kasteelpark (Kpk) incl. kasteel met stoeterij (Ur) en paardenweiden (Hp). Ten noorden van het kasteelpark, eikenberkenbos (Qb) dat 'recent' is ontstaan door het dichtgroeien van heide. Fragmentair bleven nog lang relictten bewaard van Dopheide, Struikheide en Pijpenstrootje. Oostelijk aansluitend op het kasteelpark situeert zich een vrij grote, natte depressie waarin vijvers werden gegraven (Ap). Lokaal voorkomen van gagelstruweel (Sm) overgaand naar natte (Ce) en droge (Cmb) heiderelicten. Verder af van de depressie: vochtig halfnatuurlijk grasland (Hj, rompgemeenschap van het Dotterverbond). Ten noorden van de depressie: voorkomen van Wulp, Kievit, Scholekster en Roodborsttapuit als broedvogel. Einde heeft een meer extensief agrarisch gebruik (Hx, Bs). De lijnvormige elementen (bomenrijen, Qb en houtkanten, Kh) en veldbosjes (Qb, Pa) maken dat het landschap een halfopen karakter heeft, wel aanwezigheid van een serrecomplex en bebouwing (Ur) langsheen Oostmalseweg, Kongostraat en Antwerpseweg (Un). De zone aansluitend op de Nieuwe Dreef wordt gekenmerkt door een boomkwekerij (Kq), meer intensief gebruikte landbouwpercelen (Bs, Hx) en bebouwing (Ur). Langsheen de Laak ter hoogte van de Nieuwe Dreef, voorkomen van een veldbosje met Vogelmelk (stinzenplant).

De vallei van de Laakbeek (tussen de St. Corneliusstraat en de Nieuwe Dreef) wordt gekenmerkt door een percelering 'haaks op de beek' en een typische openheid (Hx, Hp, Bs), waarbij men vanaf de Oostmalseweg een panoramisch zicht had (Uv, in beperkte mate nog heeft) over de beekvallei tot aan de Antwerpseweg. De grootschalige percelen hebben een geringe ecologische waarde. Kievit broedt in de vallei, maar kritische soorten zoals Watersnip en Wulp zijn afwezig. De zone langsheen de Antwerpseweg wordt getypeerd door min of meer aaneengesloten bebouwing (Ua) en een boomkwekerij (Kq). Centraal in de vallei is de percelering eerder kleinschalig. Het gebied heeft er een hoge(re) ecologische waarde. Deze wordt bepaald door de aanwezigheid van goed gestructureerde en soortenrijke (elzen)houtkanten, knotwilgen en bomenrijen, veldbosjes, bramensingels en brede rietkragen. Lokaal zijn er restanten van oude meidoornhagen. Langsheen de perceelsgrenzen vallen vooral de moerasspirearuigten (Hf) op, met beperkt voorkomen van Poelruit. Lokaal voorkomen van grondwaterafhankelijke vegetaties met Bosbies, Dotterbloem en Knolsteenbreek. Ter hoogte van het waterzuiveringstation waren populierenaanplanten (Lhi, Lhb) beeldbepalend maar die zijn recent gerooid en heraangeplant met standplaatsgeschikt loofhout. De floristische waarden van de bospercelen worden vooral bepaald door fragmenten van voorjaarsflora (Slanke sleutelbloem, Guldenboterbloem; kenmerkende soorten van oude elzen-vogelkersbossen). Nachtegaal (RL-soort) is gekend als broedvogel.

Figuur 24. Boskartering 2010 – SBZ - VEN

Knelpunten en potenties

In grote delen van het deelgebied rationaliseert het landschap onder invloed van de zgn. autonome evolutie. Het verdwijnen van ecologische verbindingen en het ontstaan van harde barrières tussen leefgebieden van soorten betekent dat netwerken van soorten uiteenvallen. Dit kan leiden tot verlies aan habitats, leefgebied van soorten en uiteindelijk ook het verdwijnen, zelfs lokaal uitsterven van soorten.

Naast een rationalisatie van het landschap treden er ook wijzigingen op in het landbouwgebruik (glastuinbouw, boomkwekerijen, hobbylandbouw, paardenrecreatie, edm doen intrede). Hierdoor verdwijnen halfnatuurlijke graslanden en eraan gebonden soorten, waaronder weidevogels. Maar ook de karakteristieken (ic 'leesbaarheid') van het beekdallandschap.

De recreatieve bebouwing (Uv) in de Laakbeekvallei hypothekeert de landschappelijke en ecologische waarden door de niet-streekeigen beplantingen, draadafsluitingen en het onnatuurlijke karakter van de vijvers (Ap).

Het Gewestelijk RUP Afbakening Regionaalstedelijk Gebied Turnhout voorziet een omleidingsweg tussen de N12 en de bedrijven langsheen het kanaal Dessel-Schoten. Afhankelijk van het gekozen scenario snijdt de nieuwe lokale weg én Ekstergoor én landbouwgebied Laakbeekvallei aan.

De industriële activiteiten langsheen het kanaal genereren hindereffecten door verzurende deposities. Er zijn ook directe ruimtelijke effecten zoals ruimte-inname, fragmentatie van leefgebied en barrièrewerking.

De Kievitsheide staat onder een sterke recreatieve druk. Onder andere door deze sterke recreatieve druk en in combinatie met verbossing (ontbreken van gericht beheer) ontbreken kritische habitattypische soorten.

PotNat doet geen uitspraken over vergraven terreinen (Kievitsheide). Einde en Laakbeekvallei zijn tussen Duivelskuil en de kern van Beerse (mogelijk tot effectief) overstromingsgevoelig. Ter plaatse Einde en Laakbeekvallei op de valleibodems matige tot zeer geschikte potenties voor alluviaal bos 91E0.

Potenties voor eikenberkenbos 9190 zijn er in grote delen van Kievitsheide, Eksterheide en omgeving, Duivelskuil en buiten de valleibodems ter plaatse Einde en Laakbeekvallei. Idem voor natte heide 4010 en droge heide 4030 (slechts beperkte mogelijkheden buiten Kievitsheide, Duivelskuil, Eksterheide en omgeving).

Voor alluviaal bos zijn er potenties op de droogvallende oevers van grotere, rijkere plassen (Ae). Voor de regionaal belangrijke biotopen liggen hier eveneens de potenties. In dit deelgebied zijn er wat dat betreft slechts beperkte mogelijkheden.

Gewenste ruimtelijke structuur

De structuurbepalende natuurcomplexen van bossen, heiden, vennen en plassen, eigen aan de verlaten kleiontginningsputten langs het kanaal, moet in samenhang met de cultuurhistorische en landschappelijke context behouden en versterkt worden. Voor deze complexen wordt gestreefd naar herstel van de natuurlijke waterhuishouding, de ontwikkeling van waardevolle gradiënten en graduele overgangen tussen verschillende vegetatietypen (bos, heide, vennen, plassen, moerasvegetaties, broekbossen,...). Voor de waterpartijen langs het kanaal Dessel-Schoten streeft men naar de ontwikkeling van meer natuurlijke oevers en ondiepe plas-draszones met maximale ontwikkelingsmogelijkheden voor watergebonden (avi)fauna en flora. Enkele plassen hebben eveneens potenties voor de verweving van functies (natuur, recreatie).

Het kanaal Dessel-Schoten kan via een gericht beleid voor haar oevers en haar omgeving bijdragen tot een natte verbinding voor fauna en flora tussen belangrijke natuurlijke gebieden. Het kanaal kan ook worden ontwikkeld als drager van recreatieve en toeristische ontwikkelingen.

In het OUP (Ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos, 2008) formuleert ten aanzien van dit deel van het plangebied volgende acties:

- versterking van de natuurwaarden in Kievitsheide (inclusief het woonuitbreidingsgebied en complex Hoge Bergen-vliegveld);
- het nader uitwerken van de verweving van landbouw, natuur en bos in het gebied tussen Einde en Beerse en Heigoed-Ketsenberg met aandacht voor weidevogels en ecologisch waardevolle graslanden.

Verder onderzoek en overleg nodig in functie van afstemming tussen natuur en de aanwezige landbouw. Ook verder overleg nodig in het kader van de ruilverkaveling zodat de afspraken die gemaakt kunnen worden in het kader van de ruilverkaveling Malle-Beerse via dit RUP integraal gevaloriseerd kunnen worden. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied. Er wordt gewacht op de nuttigverklaring van de ruilverkaveling Malle-Beerse.¹⁵

Natuurdoelen

Voor de alle hierboven genoemde HT's wordt in de G-IHD's of een uitbreiding, minstens een verbetering van de kwaliteit voorzien. Volgens de G-IHD's is deze SBZ **essentieel voor 3130, belangrijk voor 2330, 3140, 3150, 4010, 7150, 4030, 9190, 91E0. Deze SBZ-H is zeer belangrijk voor Kamsalamander, Ruige dwergvleermuis en Rosse vleermuis** en belangrijk voor de andere Bijlage II-soorten (Drijvende waterweegbree, Heikikker, Poelkikker, Laativlieger, Gewone dwergvleermuis).

Kievitsheide, Duivelskuil en Hoge Bergen-Ekstergoor (heden gekend als Eksterheide) en omgeving maken deel uit van de SBZ-H.

Wat landschapsbeeld betreft hebben Einde en Laakbeekvallei (tussen Einde en Beerse) een halfopen karakter. De Laakbeekvallei dringt (stroomopwaarts) als een 'openruimte vinger' de kern van Beerse binnen.

¹⁵ De rvk Zondereigen is in uitvoering. Deze wordt normaliter gevolgd door de rvk Rijkervorsel-Wortel. De wordt normaliter gevolgd door de rvk Malle-Beerse.aanvulling ANB: Einde en Laakbeekvallei (gebied tussen Einde en Beerse) waren opgenomen in het studiegebied naar het nut van de ruilverkaveling Malle-Beerse, maar zijn uiteindelijk niet weerhouden voor opname in de blokgrens.

Een aantal specifieke natuurwaarden in Einde en Laakbeekvallei zijn gebonden aan (veld)bos(jes), de hoge dichtheid aan KLE's en een hoge natuurlijke grondwaterstand. Door het uittreden van mineralenrijk kwelwater voorkomen van grondwaterafhankelijke vegetaties. Rompgemeenschappen houden stand ondanks de verruigende invloed en verdrogende invloeden door drainage van de valleibodems en beekverdieping. In de bermen en perceelsscheidingen komen minder algemene tot vrij zeldzame kruiden voor, zoals Poelruit *Thalictrum flavum* (uniek voor de Turnhouts regio). Schaalvergroting, intensivering van het landgebruik (omzetting naar cultuurgrasland, akker, boomkwekerij) of agrarische bebouwing (serres, andere) leidt tot netto verlies aan natuur- en landschapswaarden.

Natuurbeheer

De gemeente Rijkevorsel is openbare boscijnaar (ca. 16 ha), ter plaatse Kievitsheide (technisch beheer ANB). Het ANB is eigenaar en beheerder van delen van Kievitsheide (ca. 5 ha) te Rijkevorsel en Eksterheide (ca. 170 ha) en Duivelskuil (ca. 21 ha) te Beerse. De gemeente Beerse is openbare boscijnaar (technisch beheer ANB) ter plaatse Gemeenteheide (gelegen tussen Eksterheide en Duivelskuil), Einde en in de vallei van de Laakbeek. De Stichting Kempens Landschap is boscijnaar (ca. 6,2 ha) in de vallei van de Laakbeek (omgeving waterzuiveringsstation)¹⁶.

Deelplan Oost: Meienbos –Nieuwhoeve

Elementen van de bestaande natuurlijke structuur

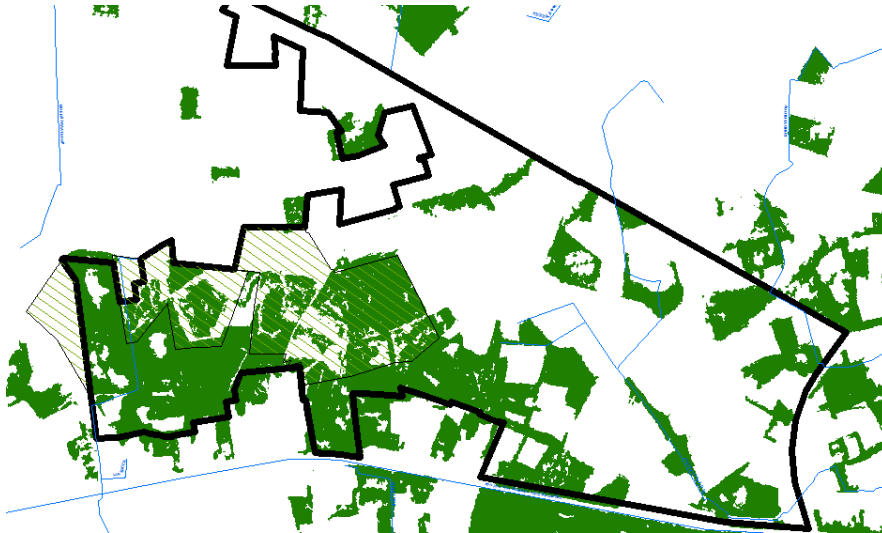
Oosteneinde-Nova is een grotendeels verlaten ontginningscomplex. Er kunnen verschillende deelgebieden worden onderscheiden. Het betreft ontginningsplassen in natuurontwikkeling (Ap, Apo, Aom, Ao, Ae) met moerasvegetaties (Mr) en struwelen (Sf, Sz), ingebed in bos (Pmb, Ppmb, Ppmh, Lhb, Qb, Vn). In de oostelijke rand (grondgebied Merksplas) is er nog actieve ontginning (Boensberg-Oost). Voor het ontginningscomplex zijn 19 libellensoorten bekend, waarvan 4 vensoorten. Broedend voorkomen van Blauwborst, IJsvogel, Nachtzwaluw, Rietgors, Wintertaling, Bergeend.

In het landbouwgebied ten noorden van het ontginningscomplex (grondgebied Beerse en Merksplas) broedend voorkomen van Kievit, Scholekster, Wulp, Grutto, Veldleeuwerik, Graspieper en Roodborsttapuit. Het gebied wordt gekenmerkt door dreefstructuren en talrijke KLE's.

De Wieltjes wordt gekenmerkt door KLE's en verspreid liggend bossen, die onderling verbonden zijn door dreefstructuren. Langs het kanaal Dessel-Schoten liggen tussen Nieuwhove en de Nassaulaan grote(re) alluviale bospercelen.

¹⁶ Eventuele randvoorwaarden ten aanzien van uitvoering zijn de bosbeheersplannen van ANB en de gemeente Beerse en het Masterplan Metallo-Chimique.

Figuur 25. Boskartering 2010 – SBZ - VEN

Knelpunten en potenties

Historisch én recent ging beschermde natuur (Ao, leefgebied van Europees beschermde soorten) in voormalige ontginningsplassen verloren omwille van economische overwegingen. In het gebied zijn zogenaamde 'black-points' aanwezig.

In grote delen van het deelgebied rationaliseert het landschap onder invloed van de zgn. autonome evolutie. Het verdwijnen van ecologische verbindingen en het ontstaan van harde barrières tussen leefgebieden van soorten betekent dat netwerken van soorten uiteenvallen. Dit kan leiden tot verlies aan habitats, leefgebied van soorten en uiteindelijk ook het verdwijnen, zelfs lokaal uitsterven van soorten.

Kunstmatige afwatering na klei-ontginning door afpompings en afwatering van landbouwwater naar natuurgebied met eerder voedselarm karakter.

PotNat doet geen uitspraken over de vergraven terreinen.

De potenties voor grote oppervlaktes permanent water (voedselarm of –rijk) liggen in de ontgonnen en nog te ontginnen gebieden. Potenties voor oeverkruidvegetaties zijn er in de ontginningsplassen met een oligotroof karakter. De oeverzones zijn potentieel voor vochtige heide, veenslenken en overgangsvegetaties.

Het complex Oosteneinde-NOVA heeft uitgesproken bospotenties (droog > vochtig > nat bos). Voor alluviaal bos zijn er potenties op de droogvallende oevers van rijkere plassen (Ae). Voor de rbb's liggen hier eveneens de potenties. Potenties voor eikenberkenbos en droge heide zijn erin alle terreinen die heden bebost zijn met naalddhout. De ecotoopclusters moeten op een duurzame wijze (landschappelijk en ecologisch) met elkaar verbonden zijn.

Natuurbeheer

De gemeente Beerse is openbare boscijnaar tp Oosteneinde (technisch beheer ANB). Het ANB is beheerder van Steenbakkersdam (eijenaar Wienerberger NV)

4.3.4 Landschappelijke structuur en onroerend erfgoed

Elementen van de bestaande landschappelijke structuur en onroerend erfgoed

Binnen het plangebied zijn geen beschermde monumenten of landschappen¹⁷ opgenomen. Het plangebied overlapt niet met een als ankerplaats afgebakend gebied maar alle deelplannen zijn wel grotendeels gevat door relictzones:

¹⁷ De begrenzing van het beschermd landschap rondom de Rijkswelddigheidskolonie Merksplas overlapt wel voor een klein deel met het in het plangebied opgenomen natuurgebied oostelijk van het recreatiedomein Breebos (deelplan Centraal-Noord).

- R10048: 'Kleiontginningsgebied Klein Veerle, Sint-Lenaarts en Sint-Jozef' voor het deelplan West en het westelijk deel van de deelplannen Centraal-Noord en Centraal-Zuid;
- R10051: 'Kolonie Merksplas en bos- en vengebied Bolkse en Blak Heide' voor het centrale noordelijke deel van deelplan Centraal-Noord;
- R10052: 'Kleiontginningsgebied Abtsheide, Luisterborg, Oosteneinde en Werkendam' voor het overige zuidelijke deel van deelplan Centraal-Noord en het westelijk deel van deelplan Oost;
- R10053: 'Luisterborg' voor het gebied Luisterborg in het oostelijk deel van deelplan Centraal-Noord;
- R10064: 'Bos- en akkercomplex Ekstergoor, Epelaar, Breevennen en Beerse Heide' voor het overige deel van deelplan Centraal-Zuid;
- R10056: 'Wieltjes' voor het oostelijk deel van deelplan Oost;
- R10055: 'Bosgebied Opstal-Steenovens' als uitstulping in het agrarisch gebied ter hoogte van Meienboshoeve Oost;

Relictzones zijn gebieden met een grote dichtheid aan punt- of lijnrelicten, zichten en ankerplaatsen en zones waarin de connectiviteit tussen de waardevolle landschapselementen belangrijk is voor de gehele landschappelijke waardering.

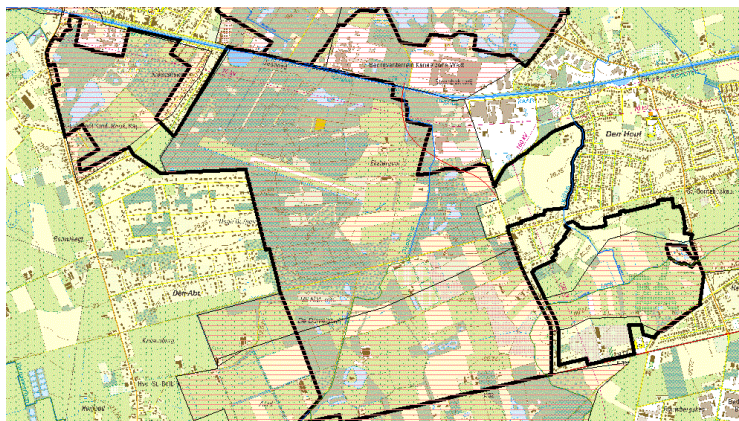
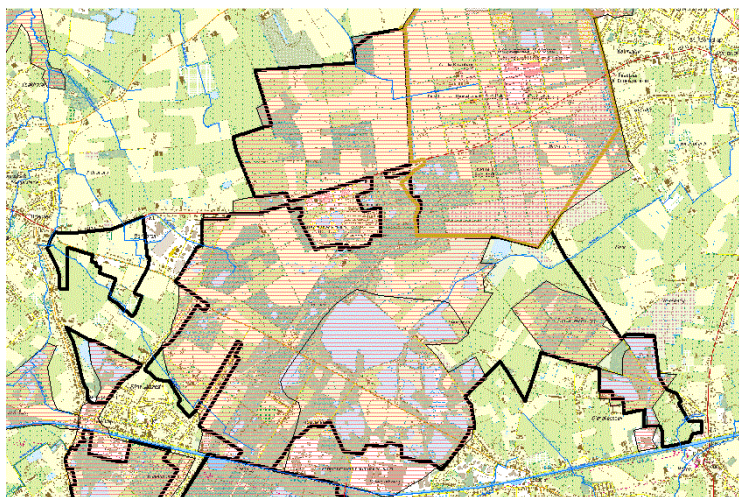
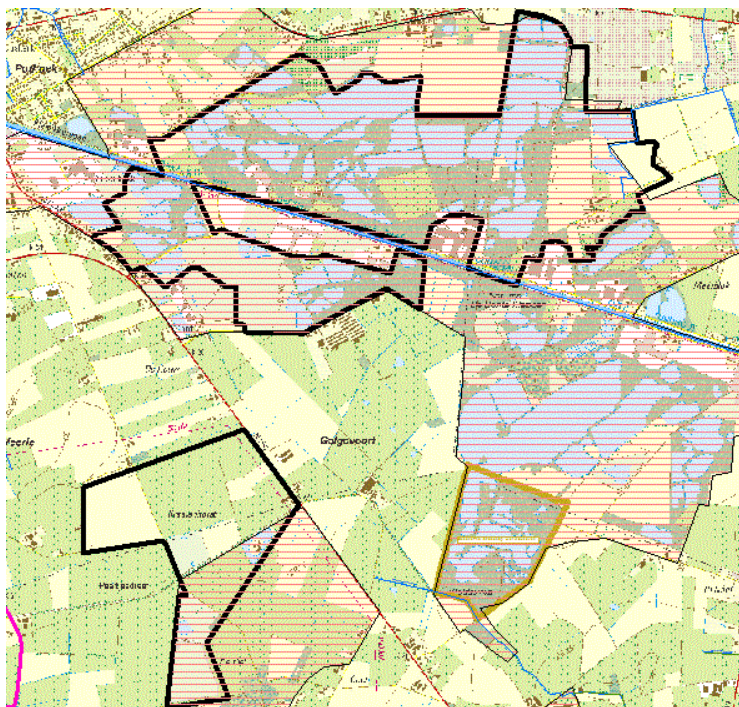
Deze relictzones zijn verspreid over twee traditionele landschappen: Land van Brecht (310020 enkel deelplan West) en Land van Turnhout – Poppel (310030 overige deelplannen).

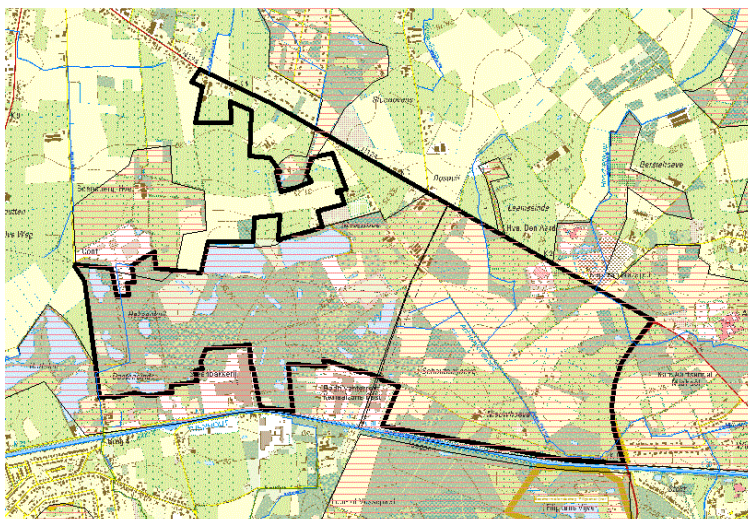
Identiteitsbepalende elementen van het plangebied zijn:

- een overwegend vlak landschap met grote compartimenten;
- wijidse zichten in landbouwzones gekenmerkt door grote blokvormige percelen;
- uitgestrekte natuurgebieden met talrijke waterplassen ten gevolge van de kleiontginningen;
- tussen de grote natuur(ontginnings)complexen zijn een aantal typische en oude landschapsstructuren bewaard gebleven;

Het aspect archeologie dient nog verder onderzocht te worden voor het plangebied.

Figuur 26. Ankerplaatsen en relictzones landschapsatlas

4.3.1 Structuur vanuit de ontginning van klei en zand¹⁸

Elementen van de bestaande ontginningsstructuur

In dit gebied wordt en werd de klei van de Kempen in hoofdzaak ontgonnen langs het kanaal Dessel-Turnhout-Schoten waardoor het landschap gekenmerkt wordt door een wirwar van vijvers die zich als visvijver of natuurgebied ontwikkelen. Deze ontwikkeling is mogelijk aangezien de ontginningsdiepte meestal beperkt bleef tot minder dan 10 m. Een groot deel van deze verlaten ontginningsgebieden heeft al een nieuwe bestemming gekregen als natuurgebied; een aantal ontginningsputten werd in het verleden gebruikt als stortgebied en heropgevuld.

Gelet op de heterogeniteit van de kleiafzettingen en de aanwezige zandafzettingen, zijn deze kleiputten om hydrologische redenen als stortplaats eerder te verwerpen. In dit delfstoffengebied heeft men ook praktijkervaring met de herstructurering als landbouwgebied eventueel op verlaagd niveau¹⁹.

In de loop der jaren is het aantal steenbakkerijen sterk geslonken. Heel wat van de infrastructuur van voormalige steenbakkerijen is nog in industrieel gebruik. De logische inplanting van steenbakkerijen in de nabijheid van kleiontginning verklaart de huidige verspreide ligging van industriegebouwen soms te midden van natuurcomplexen.

De delfstoffenzone 'Klei van de Kempen' omvatte tot voor kort (voorjaar 2009) nog zes actieve steenbakkerijen die gevelsteen en binnenmuursteen produceren. Vier van deze firma's behoorden tot de Wienerberger groep (Terca) en vertegenwoordigden op dat moment 87 % van de totale behoefte aan klei binnen deze delfstoffenzone. Terca Beerse is op zich al goed voor de helft van de totale kleibehoeft. Ten aanzien van de totale baksteenproductie in België wordt ca 18 % in de Kempen gemaakt. Intussen is de steenbakkerij Terca-SAS (Sint-Jozef), deel van de Wienerberger-groep, gesloten. De productie is overgenomen door andere vestigingen.

Binnen de behoefteberekening dient een onderscheid te worden gemaakt tussen de verschillende in het gebied voorkomende kleisoorten. Om tot een ideale, constante samenstelling te komen worden vette en magere, blauwe en bruine kleien samen met zand volgens eigen recepturen vermengd. De verhouding binnen de kleibehoeft verschilt dan ook van bedrijf tot bedrijf aangezien ze productafhankelijk is. Dit betekent tevens dat verschillende locaties gelijktijdig deze verschillende kleisoorten moeten kunnen leveren. Voor wat de bijmenging betreft wordt zowel zand als leem alsook alternatieve toeslagstoffen (shist) toegevoegd. De hoeveelheden hiervan zijn ook productafhankelijk.

¹⁸ De meeste gegevens zijn afkomstig uit het Bijzonder Oppervlakedelfstoffenplan 'Klei van de Kempen' dat de basis vormde voor opmaak van het gewestelijk RUP 'Klei van de Kempen' (BVR 08.04.2011).

¹⁹ Hydrologisch kan dit plaatselijk tot problemen leiden (zie Meinenbos en de Leeuwelk).

Momenteel is er geen zandontginning in deze gebieden. Er wordt enkel zand ontgonnen voor de bijmenging in het kleimengsel. Het gebied 'Blak' is opgenomen in de delfstoffennota Zand als 'voorstel voor nieuw ontginningsgebied'²⁰.

De desbetreffende plangebieden omvatten grotendeels uitgekleide gebieden op uitzondering van de belangrijke ontginningsgebieden Blak-Meergoor, Kraaijenhorst en Boensberg. De afweging en aanduiding van ontginningsgebieden is immers grotendeels volbracht in het RUP Klei van de Kempen. De opgenomen ontginningsgebieden vereisen immers alsnog een planningsopdracht.

4.4 Bestaande juridische toestand

4.4.1 Gewestplan en gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen

Globale omschrijving

Het plangebied ligt in het gewestplan Turnhout (KB van 30.09.1977). De gebieden opgenomen in het plangebied zijn in hoofdzaak bestemd als natuurgebied, agrarisch gebied en ontginningsgebied met nabestemming natuurgebied of agrarisch gebied. Een aantal gebieden zijn ook aangeduid als stortgebied of als uitbreiding van ontginningsgebied.

In het gebied werden geen gewestplanwijzigingen doorgevoerd.

Het centrale en oostelijk deel van het plangebied wordt doorsneden door het gewestelijk RUP 'Leidingenstraat tussen Weelde en Zandhoven' (BVR 10.02.2006).

Het RUP 'Klei van de Kempen' (BVR 08.04.2011) omvat wijzigingen over het ganse plangebied. De contour van voorliggend RUP is zo gekozen dat de delen die reeds afgewogen werden in het kader van dit RUP Klei van de Kempen, niet zijn opgenomen.

Deelplan West

Het plangebied van deelplan De Leeuwerik omvat de uitgekleide ontginningsgebieden noordelijk en zuidelijk van het kanaal Dessel-Schoten (voornamelijk in natuurgebied en stortgebied gesitueerd) en een versnipperd landschappelijk waardevol agrarisch gebied oostelijk hiervan. Centraal in het noordelijk deel ligt volgens het gewestplan nog een stortgebied dat deels is herbestemd als recreatieve visvijver en aanhorigheden. In het zuidelijk deel is het stortgebied ingenomen door de installaties van de afvalverwerkingsinstallatie van IGEAN. Een deel hiervan wordt opgenomen binnen het plangebied.

Het gedeelte van ontginningsgebied (uitbreiding van ontginningsgebied en effectief ontginningsgebied met nabestemming agrarisch gebied) dat wordt opgenomen binnen het plangebied is deels uitgekleid en deels nog in exploitatie. In het zuidelijk deel ervan is het ontginningsgebied deels als natuurgebied deels als agrarisch gebied afgewerkt.

Deelplan Centraal-Noord

Het plangebied van deelplan Centraal-Noord omvat in hoofdzaak het grootschalig ontginningsgebied en uitbreiding van ontginningsgebied Het Blak-Meergoor. Dit ontginningsgebied heeft als nabestemming natuurgebied voor het zuidwesten en agrarisch gebied voor het overige deel. Oostelijk en westelijk van dit ontginningscomplex zijn delen bestemd als agrarisch gebied (oosten) en landschappelijk waardevol agrarisch gebied (westen). Ze zijn versnipperd met bosfragmenten die in bosgebied en stortgebied (oosten) of natuurgebied (westen) zijn opgenomen. De noordelijke uitstulping van het plangebied is een landschappelijk waardevol agrarisch gebied met veel kleine landschapselementen en deels met een drevenstructuur voortgaand op de structuur van de oostelijk hiervan gelegen Kolonie van Merksplas.

In het uiterste westen van dit plangebied zijn nog twee kleinere delen toegevoegd aan het plangebied. Tussen het bedrijventerrein De Meeren en de woonkern van Rijkervoresel wordt

²⁰ Het gaat hier meer bepaald om de studie Ferryn die een onderzoek heeft gedaan naar de mogelijkheden van bijkomende winning van zand door verdieping van de bestaande plas.

een niet herbevestigd agrarisch gebied opgenomen mits uitsnijding aan de zuidzijde van het ontginningsgebied Sint-Jozef (volgens RUP Klei van de Kempen). Noordwestelijk van de woonkern van Sint-Jozef wordt een uitgekleide zone in natuurgebied, snippers ontginningsgebied en deels met overdruk in stortgebied opgenomen binnen het plangebied.

Deelplan Centraal-Zuid

Het plangebied van dit deelplan omvat een bestaand natuurgebied Kievitsheide-Ekstergoor rondom het voormalige vliegveld.

Het oostelijk deel is deels herbestemd volgens RUP Klei van de Kempen naar natuurgebied. Delen zijn nog opgenomen in natuurgebied en natuurgebied met snippers overdruk stortgebied.

Het centrale deel is gelegen in bosgebied (noorden), agrarisch gebied, landschappelijk waardevol agrarisch gebied en stortgebied (zuiden). Westelijk van dit bosgebied situeert zich nog een woonuitbreidingsgebied. Centraal in het bosgebied ligt nog een agrarisch fragment. In de overgang tussen bosgebied en landschappelijk waardevol agrarisch gebied situeert, ter hoogte van het gebied 'Einde' werd bij gewestelijk RUP een bestemmingswijziging naar natuurgebied met overdruk GEN doorgevoerd. Dit RUP 'Kindernouw- en Visbeekvallei' werd op 20 februari 2004 goedgekeurd.

Oostelijk en deels omsloten door de begrenzing van het regionaalstedelijk gebied Turnhout (woongebied) situeren zich nog enkele agrarische gebieden.

De oostgrens ter hoogte van het kanaal wordt bepaald door het RUP Afbakening van het regionaal stedelijk gebied Turnhout (BVR 04.06.2004) en het BPA 'Metallo Chimique' (MB 09.01.2004) van de gemeente Beerse.

Deelplan Oost: Meienbos – Nieuwhoeve

Het plangebied van deelplan Meienbos – Nieuwhoeve omvat een complex van natuurgebied (volgens gewestplan, volgens gewestelijke RUP's Klei van de Kempen en HGB Milieubedrijf Beerse-Merksplas) net noordelijk van het kanaal en van de industriegebieden van Beerse.

Noordelijk hiervan liggen ontginningsgebieden die niet in het plangebied zijn opgenomen (RUP Klei van de Kempen). Het omliggende agrarisch gebied is wel opgenomen in voorliggend plangebied.

Het oostelijk deel van het plangebied (tot tegen de ring van Turnhout) is volgens het gewestplan bestemd als landschappelijk waardevol agrarisch gebied (vele kleine landschapselementen).

4.4.2 Provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen

Het Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan 'Merksplas Kolonie' (MB 16.09.2009) omvat het domein van de kolonie net noordelijk van het deelplan Centraal-Noord. De begrenzing van de contour is afgestemd op dit provinciaal RUP.

4.4.3 Gemeentelijke plannen van aanleg en ruimtelijke uitvoeringsplannen

Brecht

- Bijzonder plan van aanleg 'Zonevreemde recreatie: Oostmalsebaan I', goedgekeurd bij MB van 15 juni 2004. Het betreft een bestemmingsplan omvattende een visvijver, toegangsweg, parking en clubhuis aan een oude ontginningsvijver net zuidelijk van steenbakkerij Floren (deelplan West);
- Bijzonder plan van aanleg 'Groenstraat', goedgekeurd bij MB van 30 juni 1994. Het betreft eveneens een bestemmingsplan omvattende een visvijver, toegangsweg, parking en clubhuis aan een oude ontginningsvijver net oostelijk van de kern van Sint-Lenaarts (deelplan West);
- Gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan in voorbereiding ter hoogte van de installaties voor afvalverwerking van de intercommunale IGEAN. Afstemming met dit initiatief is noodzakelijk (deelplan West).

Rijkevorsel

- Bijzonder plan van aanleg “Breebos”, goedgekeurd bij MB van 27.07.1994. Het betreft de bevestiging van infrastructuur ter hoogte van het recreatiedomein (deelplan Centraal-Noord).
- Bijzonder plan van aanleg “Zonevreemde recreatie”, goedgekeurd bij MB van 11 oktober 2006. Het betreft de bevestiging en regularisatie van sportinfrastructuur ter hoogte van het natuurgebied Kievitsheide (deelplan Centraal-Zuid).

Beerse

- Bijzonder plan van aanleg ‘Metallo Chimique’ (MB 09.01.2004). Het betreft de ordening van een industrieel bedrijf langs het kanaal (deelplan Centraal-Zuid);

Turnhout

- Bijzonder plan van aanleg ‘Leemshoeve’ (MB 03.08.1998). Het betreft de ordening van een recreatieve zone net noordelijk van het plangebied van deelplan Oost.

4.4.4 Verkavelingsvergunningen

Relevante niet-vernietigde verkavelingsvergunning in het plangebied:

- Rijkevorsel
 - 105/0126. Verkavelingsvergunning verleend door de bestendige deputatie van de provincie Antwerpen dd. 09/12/1969 voor 8 kavels vrijstaande woningen, gelegen langs de Beersebaan te Rijkevorsel, 2de afdeling, sectie D, 10, 11. De kavels liggen volledig in agrarisch gebied.
 - 105/0070. Verkavelingsvergunning verleend door het college van burgemeester en schepenen van Rijkevorsel dd. 28/03/1967 voor 34 kavels voor alleenstaande bebouwing in het landelijke gebied, gelegen langs de Beersebaan, Merksplasbaan, Voituurdreef te Rijkevorsel, 2de afdeling, sectie D, 90, 184/delen. De kavels liggen deels in woongebied met landelijk karakter en deels in natuurgebied (kavels 9 tot en met 16).

4.4.5 Vergunning voor bebossing van landbouwgronden

In het kader van art 35 bis van het veldwetboek werd in beroep een vergunning verleend voor de bebossing van landbouwpercelen dd 21/11/2011 op volgende kadastrale percelen:

12035	1	B	0410_D_000_00
12035	1	B	0417_B_000_00
12035	1	B	0427_G_000_00
12035	1	B	0428___000_00
12035	1	B	0429___000_00
12035	1	B	0430___000_00
12035	1	B	0406_F_000_00